Britanijos LIETUVIS

EUROPOS LIETUVIŲ SAVAITRAŠTIS

Nr. 2 (281) LONDONAS, 1953 m. sausio 15. VII METAI

LIETUVIO ŽMONIŠKUMAS

Savu metu rašydamas apie tremtinių pagrindinį uždavinį — išlaikyti tautinę gyvybę (plg. „B. Lietuvis" 1952, 42 nr., psl.), pažymėjau, kad lietuvių tautinis charakteris apsireiškia dviem pagrindinėm sąvybėm: **lietuvio dvasios žmoniškumu ir didvyriškumu.**

Kasdienėje savo kalboje ne kartą sakome: „Jis tikrai žmoniškas — nuoširdus, paslaugus, paprastas". Arba: „Mūsų partizanai tikri didvyriai — dėl Tėvynės laisvės net savo gyvybę aukoja..." Taigi, tas dvi sąvokas gerai suprantame, jei jas savo kalbose vartojame.

Tą pačią prasmę žmoniškumo ir didvyriškumo sąvokos turi, kai kalbame apie lietuvio charakterį apskritai. Gal tik įgimtas mūsų kuklumas nustemba, kai, darydami išvadas prie name, jog kiekvienas lietuvis gali sveikai didžiuomtis savo tautos brolių ir seserų dvasios žmoniškumu ir didvyriškumu.

Lietuvio dvasios žmoniškumas kiekvieno yra pastebimas. Net šiandien spaudoje buvę rusų belaisviai vokiečiai giria ir dėkoja lietuvių vaišingumui, svetingumui, nes tai padėję jiems išvengti bado ir kitų vargų.

Žmogaus ilgesys

E. Spranger'is, betyrinėdamas atskirų žmonių tipus, priėjo išvadą, kad pagal tai, kokią vertybę jis labiausiai vertina, galima aptarti to žmogaus tipą. Jeigu jis labiausiai vertina politinę veiklą, jis yra politinio tipo; jei religinę — religinio; jei visuomeninę — visuomeninio ir pan.

Kuris tipas yra artimiausias lietuviui?

Jis ateina į susirinkimą, pasiklauso ilgų ar trumpų kalbų, bet svarbiausia — -nori susitikti su žmonėmis, pasikalbėti su jais. Dėl to labiau jam patinka laisvų pasikalbėjimų būdas, negu griežtos organizuoto susirinkimo taisyklės — pirma pakelti ranką arba užsirašyti kalbai ir laukti savo eilės. Lietuvis sekmandieny mielai ateina ir į bažnyčią, tačiau po pamaldų jis niekad neskuba namo. Jis nori kieme ar šventoriuje pasirūkyti, susitinki su pažįstamais, pasikalbėti.

Jei jis turi reikalo pas gydytoją, kunigą ar organizacijos atstovą, jis niekuomet nepasitenkina pasisveikinimu ir skubiu savo reikalo išdėstymu. Atėjęs, jis paklaus „kas naujo" ar „kas girdėti", pasakys, ką jis tuo ar kitu klausimu galvoja, ir tik gale, tarsi kalbos ar laiko pritrūkęs, pasakys savo vizito tikslą.

Tokiu būdu galima tvirtinti, kad lietuvis vertina ir politines, ir religines, ir ūkines, ir kitokias vertybes, bet augščiausiai stato gyvą, konkretų žmogų. Taigi, jis yra visuomeninio (socialinio) tipo žmogus.

Nuoširdi pagalba

Būdamas iš esmės žmoniškas, lietuvis ir savo papročius bei kasdieninio gyvenimo būdą atmiešia nuoširdumu, rūpestingumu, artimo meile.

Štai, jis laukia svečių. Rengdamas vaišes, jis nieko nesigaili, kad tik svečiai būtų patenkinti ir smagūs. Sėdėdamas už vaišių stalo, jis linkęs ir kiekvieną atėjusį (net nekviestą) pavaišinti. Net šoferiui atvežusiam vestuvininkus iš bažnyčios ir jau paėmusiam pinigus, jis mielai duoda užkąsti.

Tačiau lietuvis nelaukia specialios progos su žmonėmis sueiti. Jei tik jis turi laiko, jei tik jis žino, kad pažįstamas yra namuose arba negaluoja arba iš tolimesnės kelionės grįžęs, jis tuojau skuba jį aplankyti, nes „kalnas su kalnu susitinka, o kaip mes — žmonės".

Iš viso to mes turime įvairių ir gražių ir kitų nepažįstamų papročių:

a) Kas iš mūsų neatsimena **kaimo talkų**, kada susirinkdavo savanorių pagalbininkų patalkinikauti įvairiuose ūkio darbuose? Talkininkams nerūpėjo nei atlyginimas (kas gi drįstų jiems užmokestį siūlyti?!), nei darbo valandų ilgumas, nei vargas. Jiems svarbu buvo padėti, patalkininkauti, dirbant pasisvečiuoti.

b) vėl kaip mėgdavo, mūsų sodžiaus jaunimas subatvakariais susirinkti kur gražioje vietoje ir **sutartinę užtraukti!** Ar girdime tokių dainų čia, ar girdėjome kitur?

c) Kaip įdomiai lietuviai išpildydavo vestuvių apeigas, sukūrę ištisą **vestuvių dramą** su piršlybomis, aužiedutuvėmis, mergvakariu, pačiomis jungtuvėmis, marčpietumis, išleistuvėmis, sugrąžtais ir net atgrąžtais! Jei ir buvo daug laiko sugaištama, tačiau paprastai tvirtinta, jog „su saule negyvensi".

d) Turėjo laiko ir noro ir **laidotuvių apeigose** dalyvauti su giesmėmis, budynėmis, rožančiumi, gausiu palydėjimu ir t.t.

Lietuviškas žmoniškumas

Lietuvis, nuoširdžiai bendraudamas su žmonėmis, neturi kokių ypatingų naudos apskaičiavimų. Jis žmoniškas, nes taip diktuoja jo širdis, nes tik svetingas ir paslaugus būdamas jis jaučiasi patenkintas. „Aš parodžiau savo širdį, jis tegu galvoja ir daro kaip nori", pasakys.

Ne tik giminę, ne tik pažįstamą lietuvis nuoširdžiai sutinka, pakalbina, o prie progos pavaišina. Ir visai nepažįstamą, pirmąkart sutiktą jis mielai kalbina, išalkusį vaišina ir dar kelionei užkandų įideda. Su lenkais nebuvome geruose santykiuose, bet patys lenkai stabėjosi lietuvių nuoširdumu ir svetingumu, kai jiems teko nuo Hitlerio į Lietuvą bėgti ir paskum gražiuose vasarviečių namuose gyventi.

Žiūrėk, kokia močiutė susiduria su belaisviu, besislepiančiu nuo svetimųjų, ar net paprastu pakeleiviu. Iš karto ji parodo gilų žmoniškumo supratimą, parodydama, kad, kaip kiekvienas lietuvis, labiau vertina konkretų, atskirą žmogų, nei neapčiuopiamą masę. Ji net pati jaučiasi patenkinta, gavusi su juo išsikalbėti, pasiskųsti savo nedalia, savo mirusiais ar žuvusiais vaikais.

Tas nuoširdus geru darbu savo asmens išskleidimas esmėje vis dėlto yra palyginti santūrus. Kartais iš pirmo vaizdo trumpas, stačiokiškas lietuvio pasakymas tarsi sukelia nepasitikėjimą kitame, tačiau, arčiau pabendravęs, jis greit pajunta širdį.

Gal, būt, tame santūrume galima jausti tam tikro išdidumo. Jis lietuviui nėra svetimas, nes nėra linkęs niekinti nei kitų, nei jų darbų savęs. Tačiau jis niekad nesigirs, kaip koks svetimtautis, kuris pirma paklausia — „kaip tau šis kraštas patinka" ir visuomet laukia, kad būtinai jį girtum.

Ta prasme lietuvis yra kuklus. Jis nesigiria nei savo krašto gamta (kaip maža turėjome vasarviečių reklamų), nei kultūra (žinome pasakymą: „Pas mus tai kultūra!"), nei didvyriais, ir dažnai linkęs pritarti, kad ten ir ten tai tikrai gražu ir miela.

Dėl to lietuviams imponuoja ne vardai (diktatoriai ar tautos vadai), ne titulai, ne turtai, ne užimama vieta, bet žmogaus asmenybė. Jei augštą vietą užimąs žmogus bus savanaudis ar nesąžiningas, jis nuo jo nusigrįš; jei ir paprastas, pilkas žmogus rodys nuoširdumą, paslaugą, jis jo niekad nepamirš.

Pabaigos išvados

Taigi, lietuvio dvasios žmoniškumas apsireiškia nuoširdumu, svetingumu, pagarba, duosnumu, nes jis ilgisi žmogaus kaip asmens, kaip atskiro individo.

Tas žmoniškumas reiškiasi nuoširdžia bendravimo ir bendradarbiavimo forma, nepaisant naudos, nesigailint laiko, o trokštant artimui malonumo suteikti.

Iš lietuviško žmoniškumo išplaukia gili artimo meilė, nekreipiant dėmesio į titulus, rasę, užimamą poziciją. Tačiau ta meilė nėra vergiška, bet persunkta sveika savigarba ir lietuvišku kuklumu.

J. Kuzmion's

SEPTYNIOS DIENOS

Maskva. Rusų laikraščiai ir radias apkaltino eilę žydų gydytojų nusikaltusių sovietinių vadų žudymu. Gydytojai buvo apkaltinti buvę amerikiečių ir britų agentais. Jiem priimetams nužudymas Ždanovo vieno įtakingiausio Politbiūro narių ir Ščerbakovo, kurs iki savo mirties 1945 m. buvo Raudonosios Armijos politinės administracijos direktorium (vyriausiu politruku).

* * *

Tokio. Japonijos vyriausybė įspėjo „svetimuosius" kraštus, dėl Japonijos teritorijos pažeidimo. „Svetimieji kraštai" nebuvo išvardinti, bet iš paskutiniųjų pranešimų aišku, kad tas įspėjimas taikintas Tarybų Rusijai, nes paskutiniuoju metu nemažiau, kaip 38 rusų lėktuvai pažeidė Japonijos teritoriją. Japonijos naikintuvams įsakyta svetimus lėtuvus, jei jie nesutiks nusileisti Japonijos teritorijoje, apšaudyti.

* * *

Belgradas. Jugoslavijos parlamentas vienbalsiai priėmė naują Jugoslavijos konstituciją, kuri pakeičia iki šiol veikusią sovietinio pavyzdžio 1946 m. konstituciją.

* * *

New Yorkas. Jungtinių tautų lengvieji bombonešiai dviem bangomis po 220 lėktuvų bombardavo šiaurinėje Korėjoje penkis tiltus ir geležinkelių mazgą šiaurėje nuo Sinanju ir jį visiškai subombardavo.

Aštuntos armijos karininkai pranešė, kad dvi naujos kiniečių armijos 35-40.000 dydžio žygiuoja į pozicijas vakariniam fronto ruože. Viena iš, jų yra atpažinta, kaip 47 armija, kurios garbės vadu yra Mao Tsetung. Armija prieš tai stovėjo Pekinge, kaip garbės sargyba.

* * *

New Yorkas. Amerikos žydų darbininkų komitetas kreipėsi į Jungtinės Tautas prašydamas sustabdyti genocidą prieš žydus.

* * *

Londonas. Londone buvo parduoti du automobiliai už dešimt šilingų. Vienas automobilis kainavo 4 šil. 6 penai ir antras 5 šil. 6 penai. Abu automobiliai buvo tinkami važiuoti.

* * *

Vašingtonas. New York Times paskelbė neoficiales detales apie pasikalbėjimą tarp Churchilio ir Achesono per vakarienę, kuri buvo surengta Britų Ambasadoje, Vašingtone. Vakarienėje, be paminėtųjų, dalyvavo Prezidentas Trumanas su ponia, gen. Bradley, gen. Bedel-Smith ir kiti augšti britų ir amerikiečių pareigūnai. Niekas nežino, kuris augštųjų svečių išsiplepėjo.

* * *

Vašingtonas. JAV pasiūlė galimai greičiau sušaukti užsienių reikalų min. pavaduotojų konferenciją Londone Austrijos sutarčiai sudaryti. Savo notoje JAV reikalauja baigti „nevaisingą pasikeitimą notomis" ir sudaryti takos sutartį su Austrija.

New Yorkas. Eisenhoveris paskyrė James B. Conant JAV aukštuoju komisaru Vokietijai. Amerikos spauda labai palankiai atsiliepia apie šį paskyrimą.

* * *

Vašingtonas. Prez. Trumanas, tardamas Kongrese atsisveikinimo žodį, pastebėjo, kad ir tolimesnė amerikiečių ūkio pagalba laisvajam pasauliui yra būtina, norint krašte turėti gerbūvį ir išvengti nedarbo. Prez. Trumanas perspėjo prieš staigią amerikiečių ūkinės ir karinės pagalbos laisviesiems kraštams sumažinimą. Jo nuomone, jei komunizmas įsiviešpatautu laisvuose kraštuose, Amerikai būtų nepaprastai sunku išsilaikyti.

* * *

Bruselis. 11 angliakasių žuvo ir 16 sunkiai sužeista įvykusioje Wasmes anglių kasykloje nelaimėje, prie Mons miesto, Belgijoje.

* * *

Gen. Walter Bedel Smith

Praėjusi šeštadienį užsienių reikalų viceministeriu Eizenhoveris paskyrė gen. Walter Bedel Smith. Tokiu būdu John Foster Dules savo pavaduotoju gauna nepaprastai didelio autoriteto, patyrusį tarptautiniuose reikaluose, vyrą. 57 m. amžiaus generolas turi didelį patyrimą ir kariniuose reikaluose ir diplomatijoj. Jis yra buvęs J. A. V. gen. štabo sekretorium ir Jungtinio štabų viršininkų komiteto sekretorium. Karo metu buvo Eizenhoverio štabo viršininku. Paskutiniu metu vadovavo J. A. V. Centrinei Žvalgybos Agentūrai.

Po karo jis buvo J. A. V. ambasadorium Moskovoje. Grįžęs 1949 m. parašė knygą apie savo patyrimus, pavadintą „Mano trys metai Maskvoje".

* * *

NAUJASIS AUGŠTASIS KOMISARAS VOKIETIJAI

62 metų amžiaus James B. Conant yra mokslininkas. Jo specialybė yra istorija, literatūra ir filosofija. Visą savo mokslinę karjerą jis praleido Harvardo universitete, kur nuo 1933 m. jis buvo universiteto prezidentu. Paskutiniu metu jis buvo nariu patariamosios komisjos atominės energijos reikalams.

Savo mokslinę karjerą jis pradėjo Harvardo universitete 1916 m., kaip organinės chemijos profesorius.

Jo paskutinis veikalas „Mokslas ir nuovoka" buvo išleistas 1951 m.

Praėjusio karo metu jis aiškiai pasisakė už Amerikos įstojimą į karą prieš Vokietiją. Nuo 1941 m. iki 1946 m. buvo Tautinės Apsaugos Tyrimų Komisijos pirmininku ir prisidėjo prie atominės bombos išvystymo.

1950 m. su kitais 25 žymiais amerikiečiais jis sudarė „Dabartinio pavojaus Komitetą" kuris nuolat nurodinėjo Amerikos visuomenei Rusijos planų agresingumą. Jo komitetas informavo ir patį Eisenhoverį.

Vokietija jam nėra svetimas kraštas, nes 1925 metais jis ten studijavo.

* * *

Sausio mėn. pradžioje Luzerne baigėsi tarptautinis šachmatų turnyras, kuriame dalyvavo 8 meisteriai. Turnyro laimėtoju liko čechoslovakas *Cenek Kottnauer* surinkęs 6 t. iš 7-nių partijų. Kottnaueris turi tarptautinio meisterio šachmatų titulą. Baigianis turnyrui, jis viešai pareiškė savo nusistatymą politiniais sumetimais nebegrįžti į Pragą. Nors čekoslovakų vyriausybė, pavedusi Kottnaueriui tvarkyti šachmatininkų ryšius su užsieniu, davė jam dar šiokių tokių laisvių, tačiau jojo įsitikinimu jis būtų joms nebeilgai galėjęs naudotis. Kottnaueris prašys Šveicarijos vyriausybės leidimo laikinai apsigyventi Šveicarijoje. Vėliau manąs jis važiuoti į Ispaniją bei Pietų Ameriką.

* * *

Pagal Sovietų Mokslo Akademijos nario prof. P.A. Wedenskio pranešima turės „Didžioji Sovietų Enciklopedija", kuri dar tebeleidžiama, iš viso 100.000 žodžių. Ji duosianti „tobuliausius atsakymus bei paaiškinimus iš Sovietų Sąjungos gyvenimo". Ši antroji enciklopedijos laida didesnė net trečdaliu už pirmąją, pasirodžiusą 1926—1947 m. Plačiu papildymų susilaukė komunistų partija ir Sovietų Sąjunga. Bolševizmo dievstabiams — Marksui, Engelsui, Leninui ir Stalinui — skiriama 250 naujų straipsnių. Kažin, ar ten bus galima rasti daug žinių apie kruvina MVD vardą. Įdomų, ar Vorkuta bei Katvnas bus plačiai ir tiesai atitinkančiai aprašyti?

MR. ATTLEE AZIJOJE

Darbiečių Partijos lyderis, Attlee, viešėdamas Azijoje, Reuterio korespondentui pareiškė, kad, palyginus su tais laikais, kada jis prieš 23 metus lankėsi Azijoj pažanga ir pasikeitimas Burmoje, Pakistane, Indijoje yra toks didelis, kurio jis nesitikėjęs.

Atsakydamas į korespondento klausimus, Mr. Attlee, pastebėjo, kad iki šiolei pasaulinės situacijos svoris vis dar yra Europoje, bet ne Azijoje. Attlee nuomone, sunkiausia Europoje problema — Vokietijos klausimas. Darbiečių partijos lyderis pareiškė, kad jis džiaugiasi Azijos socialistų partijos konferencijos eiga ir tikisi, kad netolimoje ateityje Europos socialistai artimai bendradarbausią su Azijos socialistais. Paklaustas D. Britanijos socialistų lyderis, ar jis nemanąs, kad ir ateityje Burmos ir Indonezijos socialistai turėtų būti neutralūs, Attlee atsakė: — Niekas negali būti neutralus, kai reikalas liečia kovą tarp demokratijos ir totalizmo Sovietų Rusija nepripažįsta jokio krašto neutraliu, nebent jis talkininkautų sovietiniam režimui".

TARPTAUTINIAI KOVOS DALINIAI

Vengrijoje apmokomi t.v. „tarptautiniai kovos daliniai" suformuoti iš satelitinių kraštų savanorių. Prileidžiama, kad tie daliniai turi apie 30.000 savanorių. Palyginus su Jugoslavijos 40 divizijų tai yra mažmožis, bet jie gali būti lengvai panaudoti vietiniams incidentams kelti arba civiliniam karui provokuoti.

BRITU TANKAI EGIPTUI

Britai siūlo Egiptui pirkti naujausio modelio sprausminius lėktuvus ir Centurion tankus. Tai daroma nežiūrint britams nepalankių pranešimų iš Egipto, nes pastebėta, kad Neguib ekonominių sunkumų slegiamas vis labiau šliejasi prie Wafdistų ir bijoma, kad taip arti sprendimo buvusi Sudano problema ir kanalo zonos okupacijos klausimas vėl nepasunkėtų.

Tuo pačiu metu britai pasiūlė centurijonus ir sprausminius lėktuvus ir Izraeliui, bet ne daugiau, negu kuris kitas arabų kraštas nupirkęs. Žydai su tuo nesutinka ir reikalauja arba neparduoti arabams visai, arba leisti žydams pirkti tiek, kiek visi arabų kraštai kartu paėmus.

Britai, tačiau, savo nusistatymo laikosi kietai ir manoma, kad jie turi Amerikos pritarimą.

KISLENKO ISAUKSTINTAS

Nuo gruodžio 15 d. Tarybų Sąjungos Karines žvalgybos viršininku paskirtas gen. ltn. A. P. Kislenko. Prieš tai jis buvo Sovietų karinių ataše gen. inspektorius, o paskutinius 4 mėn. viešėjo Persijos sostinėje Teherane.

Britų ir ypatingai amerikiečių kariniam sluogsniam jis yra gerai pažįstamas, nes po Japonijos kapituliacijos jis buvo sovietų karinės misijos vadas Tokio.

JIE BIJO TEISYBES...

Lietuvos Diplomatijos Šefo, Ministerio Lozoraičio kalba, pasakyta, per radio Naujųjų Metų progą

Tautiečiai,

Naujų Metų išvakarėse žmonės kreipia savo mintis į tai, kas jiems artimiausia, svarbiausia ir brangiausia. Kiekvieno lietuvio širdis yra šiuo momentu kupina vienos minties — apie Lietuvą, vieno jausmo — meilės Lietuvai. Todėl aš kalbu šiandien į Jus, Brangus, Broliai ir Seserys Lietuvoje, pateikdamas Jums širdingiausius sveikinimus ir patikrindamas Jus, kad Jūsų tikimas ir Lietuvos ateitis yra vyriausias užsienio lietuvių, taigi ir Lietuvos Diplomatinės Tarnybos rūpestis, yra ir bus vyriausias mūsų darbo bei gyvenimo tikslas, ligi Jūs išsivaduosit iš sovietų okupacijos ir atstatysit Lietuvos valstybės nepriklausomybę.

Seniesiems metams baigiantis, yra įprasta peržvelgti įvykius ir meginti padaryti išvadų dėl ateities. Pirmas sprendžiamas faktas, kuris reikia konstatuoti, yra tas, kad, nežiūrint teroro, priespaudos ir propagandos, bolševikai neįstengė palenkti ar patraukti Jūsų dvasią savo pusėn, sunaikinti Jūsų širdyse valią pasiliuosuoti iš svetimos okupacijos, pasiryžimą išsaugoti lietuvybę ir prisišimą prie Kristaus mokslo. Šitas kietas, nepakeičiamas tautos nusistatymas yra tvirčiausias pagrindas nepriklausomybei atgauti, nes tuo tarpu, kai Sovietų Sąjunga mindžioja mūsų tautos, ir daugelių kitų tautų valią, demokratinės valstybės, nuo kurių priklauso būsimasis viso pasaulio sutvarkymas ir Lietuvos ateitis, laiko tautos valią vieninteliu teisės į nepriklausomybę saltiniu ir ją gerbia.

Savo nežmoniškom policijos priemonėm, sovietai trukdo Jums susisiekti su civilizuotuoju pasauliu, jų kvaila propaganda siekia įtikinti Jus, ne tik, kad Lietuva esanti maža visų užmiršta salelė bolševiškoj jūroj, bet taip pat, kad, toji Jūra — kraujo bei ašarų jūra — užliesianti visą pasaulį. Tai yra, melas. Jeigu būtų taip, kaip tvirtina bolševikai, tai jie leistų jums susisiekti su Vakarais, skaityti užsienio laikraščius, klausytis užsienio radio lietuvių kalba. Kodėl sovietai to neleidžia ir stengiasi Jūs izoliuoti nuo kitų civilizuotų tautų? Todėl, kad jų propaganda melaginga ir jie bijo teisybės.

O teisybė yra ta, kad nėra užmiršta nei lietuvių tautos kančios sovietų priespaudoj, nei Jūsų laisvės troškimas, nei Jūsų pasiryžimas šitą troškimą įvykdyti, kai tam susidarys tinkamos tarptautinės sąlygos. Nėra užmiršta ir yra pripažįstama mūsų tautos teisė į nepriklausomybę, kurią Sovietų Sąjunga sulaužė užpuldama Lietuvą ir tebelaužo laikydama ją okupacijoj. Kad toks yra Vakarų, o ypač Jungtinių Amerikos Valstybių nusistatymas, parodo ir ta aplinkybė, kad aš, kaip Lietuvos Diplomatijos Šefas, galiu kalbėti į Jus, "Amerikos Balso" radio bangomis.

Kita teisybė, kurios bolševikai bijo ir kurią bergždžiai stengiasi nuslėpti, yra ta, kad demokratinis pasaulis, nuo kurio pažangos Sovietų Sąjunga buvo visados labai atsilikusi, dabar dar sparčiau, negu prieš karą, žengia pirmym visose gyvenimo srityse, ypač gi socialinio teisingumo ir visuotinio gerbūvio atžvilgiu. Vis gilyn eina žmoniškumo atmosfera, kurioje Vakarai vykdo savo socialines reformas. Vis stiprėja tiek socialinis solidarumas — bėdnesniems visuomenės nariams, tiek tarptautinis solidarumas — toms tautoms, kurios yra Sovietų Sąjungos grąsomos, kaip Korėja, ar engiamos, kaip Lietuva. Šituo keliu pamažu, bet ryžtingai eina žmonija į geresnę ateitį, tačiau ji vis aiškiau pradeda matyti, kad tą kelią kėsinasi jai pastoti tamsi destruktyvi jėga — Sovietų Sąjunga.

Šis — Kalėdų Švenčiu — laiko tarpas visados, nuo Kristaus gimimo dienos buvo apsuptas dvasinės laikos atmosferos. Bet būtų bergždžia, būtų nenuoseklu, jeigu šiandien imčiau Jums kalbėti apie kitą, tarptautinę taiką. Jos nėra ir neprivalo būti, kol milijonai geros valios žmonių kenčia sovietų priespaudoj, kalėjimuose, Sibire, o išlisos valstybės yra sovietų tėriojamos. Tos taikos nėra ir negali būti, ligi Sovietų Sąjunga siekia savo agresijomis ir komunistų akcija įsiviešpatauti visame pasaulyje. Bet šitam pavojui atremti Vakarai imasi priemonių. Amerika jau yra pasiekusi milžiniškų rezultatų ginklavimosi srityje. Pavojui galutinai pašalinti turės būti sunaikintas pats židinys, iš kurio ateina žmonėms tiktai nelaimės ir vergija. Taigi įvykių plėtojimasis tegali sustiprinti mūsų tikėjimą, kad laisvės valanda Lietuvai ateis.

Tos valandos sulaukti kuo greičiausiai ir ligi jos sekmingai saugotį taulos siecą nuo barbariškos propagandos nuodų, o taulos kūną — nuo bereikalingų aukų į žaizdų, aš linkiu Jums, Brangūs Tautiečiai, ir nuoširdžiai sveikinu JUS Lietuvos Diplomatinės Tarnybos vardu.

VARGAI SU EUROPOS KARIUOMENE

Pats Ridgway prisipažino, kad Nato organizacijos viduje yra daug nesklandumo ir nesutarimo. Dažniausiai nesutariama ne dėl to, kas reikia daryti, bet kaip daryti. Vyriausias Nato Armijų vadas pareiškė atvirai, kad padaryta pažanga jis nėra patenkintas.

Ryšium su tuo finansų ir užsienių reikalų ministerijos vakarų Europos kraštuose ir dalinai Vašingtone stengėsi rasti būdų ir priemonių pašalinti gręsiančiai krizei.

Gen. Eizenhoveriui buvo pasiūlyta sušaukti visų Nato organizacijai priklausančių kraštų ministerius pirmininkus ir tų kraštų apsaugos, užsienių ir finansų ministerius konferencijai į Vašingtoną ir išdirbti naujus metodus vakarų Europos gynimui organizuoti. Tuo atveju Lisabonoje išdirbtosios programos tektų atsisakyti. Diplomatiniai pranešimai iš Vašingtono sako, kad gen. Eizenhoveris yra pasiryžęs tuos pasiūlymus apsvarstyti.

Londone, Bonoje ir Paryžiuje mažėja viltys, kad Europos gynimo Bendruomenės sutartis dabartinėje formoje iš viso bus ratifikuota. Daromi pasiūlymai pasirašyti papildomus protokolus tarp Vokietijos ir Prancūzijos-vieną dėl Saaro ir antrą, kad Europos kariuomenė bus Europos „Augštosios politinės vadovybės" žinioje. Tik dar nežina, ar tokia vadovybė iš viso bus įsteigta ir kada ji pradės veikti. Apskritai šitas planas pareikalautų keletos mėnesių laiko ir todėl ieškoma trumpesnių kelių.

Pastebima, kad Jungtinių Europos Valstybių konstitucijos rengimas daro didelę pažangą. Tikimasi, kad projektas jau kovo mėn. 10 d. bus patiektas šešiom plane dalyvaujančioms valstybėm Britaniją norima pritraukti kaip „sąjunginį narį" (associated member), tik dar neaiški pačių britų nuomonė. Jei šį projektą pavyktų įgyvendinti, tai augštosios politinės vadovybės klausimas savaime išsispręstų ir kariuomenė galėtų būti pradėta formuoti tuojau, nes tuo projektu būtų pašalintos pagrindinės kliūtys prancūzų ir vokiečių tarpusavio nepasitikėjimas.

Tačiau ir šis planas ne visiškai patenkina karines galvas Ridgeway štabe, Paryžiuje. Ten vyrauja nuomonė, kad Britanijos prisidėjimo, kaip „sąjunginio nario" „nepakanka. Ji turėtų įsijungti, kaip pilnas narys. Kartu jie pabrėžia reikalą tuojau suorganizuoti vokiečių armiją. Charakteringa, kad šį kartą nienodos nuomonės yra ir Ridgeway, ir Montgomery. Toks Montgomerio nuomonės pasikeitimas nustebino net Churchilio patarėjus. Iki šiol maršalas buvo priešingas Britanijos įsijungimui, nors visada palankiai pasisakydavo už glaudų bendradarbiavimą. Atrodo, kad pabuvojęs Paryžiuje maršalas geriau pažino situaciją, negu jo kolegos Britanijos užsienių reikalų ministerijoje.

Manoma, kad Britanijos dalyvavimas Europos gynimo bendruomenėje buvo aptartas ir per Churchilio Eizenhoverio susitikimą New Yorke.

BAZNYCIOS LIETUVOJE

Pagal Vokietijos Krašto Valdybos Informacijų Skyriaus turimą dalinai apdorotą sugrįžusiųjų iš Lietuvos vokiečių apklausinėjimo medžiagą, žemiau pateikiamas veikiančių ir uždarytų bažnyčių Lietuvoje susidaręs vaizdas. Žinios gautos tik iš savo akimis mačiusių gyvenimą dabartinėje Lietuvoje liudininkų parodymų. Tačiau jų apdorojimas reikalauja daug laiko ir tęsiamas toliau, tad čia dedamos žinios dar bus papildomos.

Vilniuje veikė bažnyčia (rodos, šv. Jurgio) Ožeškienės gatvėje ir joje buvo laikomos pamaldos. Dar viena bažnyčia veikė prie geležinkelio stoties. Vilniaus katedra ir Aušros Vartų bažnyčia irgi veikė. Dievo Motinos auksinis paveikslas tebekabojo ir pamaldos buvo laikomos. Taip pat yra išlikusi ir veikė bažnyčia greta Aušros Vartų, nors pačioje gatvėje buvo daug sugriautų namų.

Kaune veikiančios bažnyčios: Vytauto. Įgulos (kurį laiką ji buvusi uždaryta), šv. Mykolo, šv. Juozapo, Žaliajame kalne, mažoji bažnytėlė Augštaičių gatvėje, Karmelitų, Aleksote ir Vilijampolėje.

* * *

Klaipėdoje karo metu sugriautos beveik visos bažnyčios, pavyzdžiui, evangelikų šv. Jono bažnyčia, reformuotųjų bažnyčia ir katalikų bažnyčia Puodžių gatvėje.. Klaipėdoje veikė katalikams ir evangelikams bendrai tik viena buvusioji baptistų koplyčia, netoli buvusios katalikų bažnyčios. Klaipėdos kapinėse, naujai prieš karą pastatytoje kapinių koplyčioje, įrengta pravoslavų bažnyčia.

Ukmergėje didžioji bažnyčia buvo uždaryta. Ir antroji buvo uždaryta, bet tam tikromis dienomis buvo atidaroma žmonėms lankyti, nors pamaldos joje nebuvo laikomos.

Tauragėje veikia katalikų bažnyčia prie Jūros, metodistų — prezidento gatvėje ir rusų cerkvė kapinėse. Evangelikų bažnyčia veikdavo retai — tik vokiečiams, Rytprūsių pabėgėliams, specialiai prašant milicijos sutikimo.

Šakiuose yra ir veikia tik viena katalikų bažnyčia. Evangelikų bažnyčia pravesta šokių sale, o kunigas Gavėnia į Sibirą.

Marijampolėje buvo likusi tik viena bažnyčia ir toji buvusi labai daug skolinga rusams. Klebonijoje, išvarę kunigą, apsigyveno rusų karininkai. Bažnyčios skolas vėliau žmonės apmokėjo ir buvo leista vėl ja naudotis.

Panevėžyje veikia Katedra ir šv. Petro ir Povilo bažnyčia. Buvęs vienuolynas paverstas Raudonosios Armijos namais, o buvusi mokinių bažnyčia Klaipėdos g. — sandėliu.

Telšiuose tik didžioji bažnyčia atidaryta, visos kitos uždarytos.

Varniuose viena bažnyčia atidaryta, kita uždaryta.

Raseiniuose veikia katalikų, rusų ir evangelikų bažnyčios.

Žem. Kalvarijoje bažnyčia ir koplytėlė tebestovi.

Truskavos bažnyčia per karą sudegė, bet dabar jau atstatyta.

Šilutėje ir *Žem Naumiestyje* bažnyčios veikia, tačiau daug kartų per susirinkimus kolchozo rusai ir komunistai išsireikšdavo, kad greit jas uždarys, nes tai esą kapitalistų lizdai.

Jėznoje ir *Stakliškėse* bažnyčios nebuvo uždarytos vietinių kunigų pastangomis. Komendantūros paraginimu, buvo numatyta remontuoti Stakliškių bažnyčios fasadas ir tvora. Tai buvo 1951 m. — ar remontas įvykdytas, nežinia.

Išlaužos bažnyča uždaryta, bet vieną kartą į mėnesį leidžiama atvažiuojančiam kunigai laikyti pamaldas.

Aukštadvaryje geltonoji bažnyčia buvo uždaryta, bet baltoji veikė.

Androniškyje bažnyčia buvo uždaryta ir kunigas išvežtas. Vėliau kai iš kažkur atvyko kunigas, ją vėl atidarė.

Jurbarke ir Skirsnemunėje veikė vieno kunigo, pamainomis aptarnaujamos, evangelikų bažnyčios. Šis kunigas parengdavo vokiečių, Rytprūsių pabėgėlių vaikus lietuviškai konfirmacijai.

* * *

BE TO, BAZNYCIOS VEIKIA DAR SIOSE VIETOVĖSE:

Anykščiuose, Baltrimonyse, Bartininkuose, Batakiuose, Bauske, Birštone, Butrimonyse, Eržvilke, Garliavoje, Geldaudiškėje, Gelvonyse, Girdiškėje, Jonavoje, Jurbarke, Kaišiadoryse, Kelmėje, Krosnoje, Kukliuose, Kuršėnuose, Kurtuvėnuose, Lapiškiuose, Maišiogaloje, Mosėdyje, Muniškiuose, Nemaliūnuose, Pagramantyje, Pajėsliuose, Pajūryje, Plungėje, Pravėniškiuose, Prienuose, Punioje, Raudondvaryje, Rietave, Simne, Sintautuose, Skaudvilėje, Skuode, Stankuose, Šėtoje, Šeštokuose, Šilalėje, Šilavote, Tytuvėnuose, Utenoje, Veliuonoje, Vidiškiuose, Vievyje, Vilkijoje, Žagarėje, Žarėnuose, Žąsliuose, Žiežmariuose, Širvintuose.

ATSIUSTA PAMINETI

D. Pilla — SIELA UŽ SIELĄ. Vertė Kun. A. Sabaliauskaš, S.O.B. 306 pslp. Spaudė Saleziečių Spaudos Studija. Iliustravo Prof. Giulio Da Milano.

Įžangos žodyje vertėjas rašo: „Siela už Sielą" knyga pirmą kartą pasirodė italų kalboj, parašyta paprastų, bet gyvu ir patraukliu stiliumi. Jos autorius yra D. Pilla, šv. Kunigo Jono Bosko įkūrtosios Saleziečių Draugijos narys.

Knyga įrista kietuose apdaruose. Kaina nepažymėta.

TEISININKŲ ŽINIOS 1952 m. — Dr. jur. P. Jokubka, L. Šmulkš- Nr. 1. Redaguoja redakc. komisija tys ir J. Talasas. Leidžia LTDU Čikagos skyriaus valdyba. Išleistas rotatoriumi, 24 plsp. Kaina 50 c.

ATEITIS — Lietuvių katalikiškojo jaunimo žurnalas 1952 m. Nr. 9. Iliustruotas. Vyr. redaktorius Paulius Jurkus. Numerio kaina — 40 c.

GIMTOJI ŠALIS — Belgijos Lietuvių informacinis biuletenis, 1952 m. lapkričio mėn. numeris,, skirtas Lietuvos kariuomenės šventei paminėti. Salvuotas viršelis. Spausdintas rotatoriumi.

LIETUVIU ŠALPOS DRAUGIJOS PRANCŪZIJOJE Biuletenis Nr. 2 /8/ 1952 m. Rotatoriumi spausdina LŠOP.

KASDIENINIO GYVENIMO VAIZDELIAI

(Spec. mūsų Austrijos koresp.)

Viena, 1953 m., sausio 7 d.

Iš Leningrado, Maskvos, Minsko ir kitų sovietinių pramonės centrų Lietuvon gabenama įvairios mašinos ir „instruktoriai". Iš Vilniaus ir Kauno stočių sunkvežimiai išvežioja atvežtąsias mašinas į tarybinės Lietuvos dirbtuves su naujaisiais „ instruktoriais". Radio bangomis ir tarybinės spaudos puslapiuose liaupsinami padėkos žodžiai „šlovingajam" Stalinui už „dovanas" „atsilikusiai" nuo brolškųjų tautų Lietuvai. Tuo pačiu metu per dienas ir naktis rieda ilgos traukinių voros iš Vilniaus Kauno, Šiaulių, Klaipėdos stočių į Leningradą, Maskvą, Minską su grūdais, sviestu, miško medžiaga, audiniais ir... „savanoriais" — lietuviais, kurie „noriai" ryžtasi pasiaukoti „brolškųjų tarybinių respublikų" labui ir ten keliolikai metų dirbti. Suprantama, kad apie tuos ešalonus, išvežančius iš Lietuvos visą, kas tik yra vertingesnio, nei spauda nei radio nepasako ir nedėkojama... Tik nakties tamsoje lietuviai, fabrikų darbininkai ir kolūkiečiai, gerai apsižvalgę, ar nesekami MVD slapukų „Sek-Sot", tyliai pasikalba apie „brolišką" respublikų „dovanas", kurios gabenamos tam, kad kuo daugiau išspaudus iš „atsilikusio" Lietuvos krašto gėrybių, o „instruktoriai" — rusai užima vadovaujamas vietas fabrikuose ir įmonėse, „savanoriais" į Sibirą išvežamųjų lietuvių vieton.

Sovietų pareigūnai mėgsta kiekvieną proga prikaišioti lietuviams, kad jie, „jauni tarybiečiai", dar nėra pratę prie komunistinės tvarkos, kad jie vis dar galvoja „nacionalistiškai". Jei lietuvis pasako, kad — „pas jus, Rusijoje, žmonės gyvena taip ir taip, kad mums jūsų filmos nepatinka, tada tokiam lietuviui visada padaroma pastaba, kad nevalia sakyti „mano, tavo", o reikia, pagal sovietinį paprotį sakyti — mūsų! Girdi, laikas priprasti, kad visa Sovietų Sąjunga, tai jūsų, lietuviai, plati tėvynė...

Vilniuje, net ir partiečiams lietuviams, butą gauti yra nepaprastai sunku, nekalbant jau apie eilinį Vilniaus gyventoją. Visi geresni butai užimami rusų, naujais LTSR „piliečiais" — partijos pareigūnų, fabrikų „instruktorių" ir kitų pavergtos Lietuvos „gubernatorių". Tačiau už gerą kyšį įmanu gauti kambarį ir Stalino prospekte. Kai turima bet koks reikalas įstaigoje, užtenka slapta parodyti „gubernatoriams" saują rublių —reikalas tvarkomas, kaip ir vziatkovičių laikais. Praktiškai, dažnais atvejais, reikalą sutvarko ne Stalino vardas, bet rublis yra geriausias ir išmintingiausias „tėvelis". Šūkis, kuris seniau Rusijoje buvo visa lemiantis, šiandien Sovietų Sąjungoje praktiškame gyvenime taip pat vyrauja: — „Ruka ruku mojet: rub v karmane — dielo končeno"... (Ranka ranką plauna: rublis kišenėje — reikalas baigtas). Augštesni pareigūnai, rusai, šiuo „papročiu" pratę naudotis ir dabar nepraleidžia progos „susitaupyti juodai dienai". O apie tokią juodą dieną, jie dabar, ypač Eisenhoverį išrinkus prezidentu, dažniau pasikalba su lietuviais. Atsargesni, žinodami, koks gyvenimas jų laukia „rojuje", jau dabar ieško užtarėjų lietuvių tarpe, kad reikalui esant, galėtų turėti užnugarį. Jie pasikviečia lietuvius į savo privačius butus ir vaišindam „Maskovskaja Osobovaja") sovietų degtinė), nori įsiteikti, prašydami užtarimo, kai laikai pasikeisią. Tokiuose uždaruose pobūviuose atėjūnai, praskiedę savo nuotaiką alkoholiu, išsipasakoja atvirai apie save ir apie gyvenimą plačioje tėvynėje. Jie, kaip ir jų persekiojamieji lietuviai, laukia pasikeitimo, lauka išvadavimo. Todėl nenuostabu, kad pasitaiko, jog tokie rūsų augštieji pareigūnai jau dabar prašosi iš lietuvių raštelio — „geležinio paso", kad jie, girdi, neskriaudę lietuvių, kad jie tik oficialiai yra bedieviais, bet praktiškai nešioja „pravoslavnaju dušu" ir pasislėpę meldžiasi, prašydami Dievo išvadavimo nuo „tėvelio" malonių...

Vylius Vanagas

LIETUVOS LAISVES KOMITETAS

Nuo š. m. pradžios Patariamoji Lietuvių Grupė yra pavirtusi Lietuvos Laisvės Komitetu (Committee for a Free Lithuania). Suprantama, vardo pakeitimas nepakeitė nei institucijos prigimties, nei uždavinių, nei jų vykdymo galimybių, nors Europos Laisvės Komitetas, pranešdamas tą vardo pakeitimą, ir yra pastebėjęs, kad tai ženklina bendrų pastangų nuolat augančio paveikumo pripažinimą. Visokiu atveju Lietuvos Laisvės Komiteto vardo turinys yra daug suprantamesnis, kaip kad buvęs PLG.

..Iš paskutinio meto PLG — L. L. Komiteto politinės veiklos. Sovietų Sąjungos delegacijai su Višinskiu priešakyje spalio 14 d. atvykus į New Yorką dalyvauti Jungtinių Tautų pilnaties Susirinkime, PLG drauge su kitų Sovietų Sąjungos pavergtųjų kraštų atstovais suorganizavo įspūdingą piketavimą New Yorko uoste ir prie sovietų atstovybės Jungtinėse Tautose būstinės.

Prasidėjus VII-jai Jungtinių Tautų Pilnačiai, aktyviai talkinant PLG žmonėms, Rytų ir Vidurio Europos sovietų pavergtųjų kraštų vardu įteikta 55 Jungtinių Tautų nariams nota, primenanti 1951 m. Čekoslovakijos, Estijos, Latvijos, Lenkijos, Lietuvos, Rumunijos, Vengrijos memorandumą Jungtinėms Tautoms genocido reikalu ir kreipianti Jungtinių Tautų narių dėmesį į tebetrunkantį to memorandumo iškeltų dalykų aktualumą. Be to, Lietuvos Laisvės Komiteto žmonės drauge su Lietuvos ministeriu Washingtone, konsultuojami dr. D. Krivicko ir kt., paruošė memorandumą Jungtinėms Tautoms apie agresiją ir nepuolimą Sovietų Sąjungos įsipareigojimų ir veiksmų šviesoje pagal Lietuvos patyrimą. Sovietų Sąjungos iniciatyva iškeltas Jungtinėse Tautose agresijos apibrėžimo klausimas. Sovietai tuo siekia ne tik mžųjų tautų laisvės ir suverenumo gynimo čempionais pasirodyti ne tik pasirodyti, kad jie prieš agresiją ir gina kitų neliečiamybę, bet, svarbiausia, apsunkinti laisvajam pasauliui gintis nuo sovietinės agresijos, pvz. dalyvauti Korėjos kare. Kadangi Baltijos valstybės, pirmiausia Lietuva, yra klasiškas pavyzdys, kaip sovietai žiūri į savo tarptautinius įsipareigojimus nevartoti agresijos prieš kitas valstybes ir koks skirtumas tarp Sovietų Sąjungos iškilmingų pareiškimų bei jos praktinių veiksmų, kai tik atsiranda proga silpnesnįjį praryti, tai šitą pavyzdinę medžiagą memorandumas ir pateikia Jungtinėms Tautoms ryšium su agresijos apibrėžimo sovietiniu ma nevru.

Lapkričio 21 d. Lietuvos ministeris Washingtone P. Žadeikis kartu su Estijos atstovu J. Kaivu buvo priimti Jungtinių Tautų Generalinio Sekretoriaus Pavadūotojo B. Coheno, kuriam Lietuvos vardu įteiktas memorandumas, adresuotas Jungtinių Tautų VII-sios Pilnaties Pirmininkui. Memorandumas dokumentuotai pavaizduoja sovietų skelbiamo tautų apsisprendimo šūkio sovietinę prasmę,Sovietų Sąjungos įsipareigojimus Lietuvai taikos sutartimi (1920 m.), nepuolimo paktu (1926 ir 1935 m.), konvencija agresoriui apibrėžti (1933 m.), Sovietų Sąjungos vadovaujančių pareigūnų iškilmingais draudingumo ir respekto Lietuvai pareiškimais, ir visa tai pastato priešpriešiais tos pačios Sovietų Sąjungos reikalavimams užleisti Baltijos valstybes sovietų įtakai derybose su D. Britanija ir Prancūzija (1939 m.), Molotovo Ribbentropo slaptiems susitarimams pasidalyti Baltijos valstybes (1939 metais) sovietinių įgulų primetimui (1939), ultimatumu iir invazijai (1940 m.).

Memorandumo lydraštyje taikliai pastebėta,kad Lietuva jaučiasi įpareigota pateikti Jungtinėms Tautoms memorandumą, rodantį Sovetų Sąjungos veikimo būdus bei priemones, kuriomis ji, nepaisant sutarčių, nepuolimo paktų, agresijos apibrėžimo sutarties etc., vis tiek sunaikino Lietuvos, lygiai Estijos bei Latvijos laisvę ir nepriklausomybę, taip pat pavergusi laiko Albaniją, Bulgariją, Čekoslovakiją, Lenkiją, Rumuniją, Vengriją.

Lietuvos Laisvės Komiteto—PLG žmonės visą laiką aktyviai dalyvauja egzilų „Antradienio Sambūryje" (Tuesday Panel), taip pat egzilų Vidurio ir Rytų Europos Konferencijoje (CEEC). Paskutiniu metu „Antradienio Sambūris" atsidėjęs komunistų partijos Maskvos kongresui ir apskritai sovietizacijos padėčiai pavergtuose kraštuose. O CEEC paskutiniu metu svarsto memorandumą naujajam Jungtinių Valstybių Prezidentui dėl padėties sovietų pavergtuose kraštuose ir Jungtinių Valstybių politikos ir antrą memorandumą Europos Laisvės Komitetui dėl jos santykių su egziliniais veiksniais.Apskritai šie sambūriai, apjungdami visų Rytų bei Vidurio Europos kraštų egzilų atstovus, studijuoja padėtį ir pačioj Sovietų Sąjungoj ir Vidurio bei Rytų Europoj. Pagal šių studijų ir apskritai pagal tarptautinės padėties vertinimo išvadas šiuose sambūriuose subrandinami egzilinių veiksnių veiklai planai ir jiems vykdyti projektai. CEECatstovai nuolat seka Jungtinių Tautų veiklą. Pats Lietuvos Laisvės Komitetas taip pat turi tiesioginį ryšį su Jungtinių Tautų sluoksniais, kurių patarimais ir savo veikloje pasinaudoja.

PLG — Lietuvos Laisvės Komiteto iniciatyva New Yorke sudarytas Politinių Studijų Klubas. Jis domėsis visomis problemomis susijusiomis su nauja Europos santvarka. Jis taip pat „svarstys ir vertins politinės federacijos kūrimo darbą, kuris reiškiasi per Europos Tarybą, Šiaurės Atlanto Paktą, Europos Gynybos Bendruomenę, Europos Anglies ir Plieno Bendruomenę ir per kitų tarptautinių institucijų veiklą". Klubas bendradarbiaudamas su kitomis panašių tikslų organizacijomis, aiškinsis ateities Lietuvos padėtį ir vaidmenį apsijungusioje Europoje ir informuos mūsų visuomenę visais šios srities klausimais. Artimiausiai ateičiai klubas yra numatęs svarstyti Baltijos valstybių apsijungimo klausimą, vėliau Lietuvos vakarinių žemių klausimą, Lietuvos Lenkijos, Lietuvos Gudijos santykius ir kitus rytų erdvės klausimus. Klubo valdybą sudaro pirmininkas dr. Trimakas, vicepirmininkai dr. Pajaujis ir Gervickas, sekretorius dr. Dambrava ir iždininkais Pažemeckas.

Lietuvos Laisvės Komiteto Teisių Komisija yra paruošusi Europinio Sąjudžio Lietuvos Tautinės Organizacijos statuto projektą. Pagal jį Jungtinėse Valstybėseir kituose kraštuose gyveną lietuviai įgalinami sudaryti Europinio Sąjūdžio Lietuvos Tautinės Organizacijos ekspozitūras. Lig šiol tokios ekspozitūros buvo tik Europoje, nors Europinio Sąjūdžio veikla vien tik Europos kontinentu nesiriboja. Dar P L G susirišo ir su Europos Taryba Strasburge ir jai įteikė atatinkamą memorandumą.

Izraelio valstybės prezidentui Ch. Weizmanui mirus, Lietuvos Laisvės Komitetas Izraelio tautai per Izraelio delegaciją prie Jungtinių Tautų pareiškė užuojautą ir gavo nuoširdžią padėką. Galima tikėtis, kad tie ryšiai su laiku gali įgauti pastovumo.

Informacijos srityje. Be „Lietuvos" leidimo, Lietuvos Laisvės Komitetas yra paruošęs lietuviškąją medžiagą angliškamjam„Baltic Review" žurnalui. Jo pirmąjį numerį rūpinasi išleisti Estijos Laisvės Komitetas. „The Baltic Review" turėtų išeiti dar prieš Kalėdas. Lietuviškoji medžiaga taip pat paruošta bendram su estais ir latviais anglų kalba leidiniui apie Baltijos kraštuose sovietų vykdomą genocidą, vadinamai „Baltajai Knygai". Ji taip pat turėtų išeiti dar šios Jungtinių Tautų Pilnaties metu. Bendruosius leidinius leidžiant, tenka susiderinti su kitais dalyvias. Lietuvos žemėlapio spausdinimas užtrunka, nes, atsiklausus kalbininkus dėl žemėlapio vardyno, gauta apsčiai pataisų. Vardyno korektūrą atlikus žemėlapis bus atiduotas spaudai. Su prof. Pakštu sutarto Lietuvos istorinės geografijos rankraščio laukiama artimiausiu laiku. Anglų kalba Lietuvos žinynui („Lithuania") medžiaga renkasi. Iš 45 angažuotų bendradarbių trečdalis savo pasižadėjimą jau yra atlikęs

„Lietuva"

Muzikas Zenonas Jonušas su savo šeima persikėlęs gyventi į Cali, Kolumbijoje, gavo darbą vienoje konservatorijoje, kur dėsto muziką, be to — turi viltį gauti pareigas vietos policijos dūdu orkestre.

JEI ESI EUROPIETIS - SKAITYK VIENINTELĮ EUROPOS LIETUVIŲ SAVAITRASTĮ - „BRITANIJOS LIETUVI"!

BR. DAUBARAS 16

MĖLYNA SUKNELĖ

Po pusvalandžio Gražinos ankštus hostelio kambarėlis buvo panašus į sašlavų dėžę: ant grindų gulėjo popiergaliai, nublukę laikraščiai, angliški magazinai, gaidų sąsiuviniai, skudurai, senos kojinės ir nebaigti mezginiai. Visus tuos daiktus, kurie dar prieš valandą atrodė būtini ir reikalingi, dabar ji laikė visiškai nerekalingu ir beverčiu šlamštu. Šią valandą ji pergyveno tą pačią bėgimo į nežinią nuotaiką, kaip ir anais metais, apleidžiant tėvynę. Į du nedidelius lagaminus ji sutalpino reikalingiausius drabužius, keliolika knygų ir vertingesnius gaidų sąsiuvinius. Visą kitą paliko.

Temo. Rindžiuvienė išjungė elektros šviesą ir, atitraukusi nuo saulės pageltusią gubeleno užuolaidą, dairėsi hostelio rajone. Ramus vasaros vakaras. Tik Raugelienės kambaryje radio aparatas garsiai grojo sentimentalų tango ir jo aidas sklido pro atdarą langą. Kituose jos pažįstamų languose žibėjo šviesa ir šis ženklas džiugino Gražiną. Ji norėjo kaip nors iš barakų rajono prasmugti nepastebėta, ji bijojo ką nors sutikti, kai ji eisianti su lagaminais. Po valandėlės ji uždarė langą, užtraukė užuolaidą ir vienplaukė išėjo į barako koridorių apsidairyti. Visų kambarių durelės buvo uždarytos, tik pačiame gale, airės, valgyklos šlavėjos, kambario durys buvo praviros ir iš ten į koridorių veržėsi siauras pluoštas šviesos spindulių. Priešingoje pusėje buvo svečių kambarys. Gražina žinojo, kad iš ten galima išeiti į gatvę, jei šiuo metu ten nieko nebūtų ir jei duryse bloko vyresnioji būtų palikusi raktą. Pradžia jai buvo sėkminga: svečių kambaryje buvo tamsu, o duryse kyšojo plati rakto ausis. Gražina atrakino jas ir pravėrusi apžvelgė nuošalią gatvę, kurios tik vienoje pusėje buvo išsirikiavę privatūs užmiesčio gyventojų namai. Ji žinojo, kad šią gatvę eidama turėsianti daug ilgesnį kelią iki autobuso sustojimo vietos, tačiau tai buvo daug saugiau, negu artimas kelias pro hostelio rajoną. Ji grįžo į kambarėlį, valandėlę apsidairė, stebtelėjusi prie veidrodžio pasitaisė plaukus, keliais brūkšniais lengvai pieštuku perbraukė viršutinę lūpą ir sučiaupusi abi lūpas išlygino švelnią varsą. Nuo durų gembės paėmė rausvą beretą ir, grįžusi prie veidrodžio, įgudusiai pridengė bereto spalvos plaukus. Prie pat durų pasistačiusi abu lagaminus, ji vėl patikrino koridorių. Airės durys buvo atidarytos iki galo: koridoriaus slenkstyje stovėdama ji valė kilimėlį. Gražina įtraukė galvą vidun, laukdama, kol ji grįš į kambarį. Kai po minutės ji vėl permetė akimis koridorių, ties airės durimis nebebuvo šviesos. Tyliai užtraukė prancūzišką spiną ir katės žingsniu perbėgo iki svečių kambario per išsitrinusį barako koridoriuje išklotą kilimą.

Svečių kambario lauko durys buvo plačiai atsidariusius. Gražina, nesustodama kambaryje, išbėgo laukan ir, abejose rankose laikydama lagaminėlius, koja užtrenkė svarias, veltiniais apkaldinėtas barako duris. Nepereidama į šaligatvį, kurį laiką ji ėjo nelygiu ir negristu takeliu, pasipuošusiu jaunais, pirmą vasarą iškleidusius lapus, medeliais. Ji bėgo, lyg iš degančio miesto, bijodama apsisukti tarsi apsižvalgymas grėstų jai virsti druskos stulpu. Ten, gatvių sankryžoje, už kampo, ji stabtelėsianti pailsėti bet tik ne dabar. Jei, galvoja Gražina, jai pavyktų nesutikti hostelio gyventojų iki didžiosios gatvės, — pirmoji kelionės stacija būtų laiminga. Tačiau su ta pačia jos mintimi ji pastebėjo kitoje gatvės pusėje ateinančią porą. Ji pažino, kad tai hostelio gyventojai. Neturėdama kur slėptis, pastatė žolėje abu lagaminus ir, veidu nusisukusi nuo einančiųjų, ėmė taisyti kojinės išsprudusią saktelę... Galvą palenkusi akimis peržvelgė abi gatvės puses. Jos užnugaryje kaukšėjo praeinančios poros žingsniai. Gražina, laikydama pažastyje paspaustą rankinuką, stropiai „taisė" kojinę laikančią ružavą guminę saketlę tol, kol nutolo praeinančios poros balsai.

Centrinėje geležinkelio stotyje pasistačiusi prie sienos lagaminus, ji dairėsi po erdvus, šviesa tviskančius koridorius ir sales, akimis ieškodama uniformuoto geležinkeliečio, sužinoti traukinio išėjimo laką ir peroną.

Nuolatinis, lyg upės vandens versmė, keleivių judėjimas, Gražinai buvo neįprastas. Pirmą minutę jai atrodė, tarsi visi tie žmonės bėga, kaip ir ji iš to miesto... Tik toks skirtumas, kad jie žino, kur jų traukinys kur jie važiuoja, kur jie bėga? Iki šios valandėlės ji nebuvo apsisprendusi, kur ji turinti važiuoti? Miesto vardas jos širdin įsmigo tada, kai neprašoma Raugelienė pasakiusi, kur išvežtas Mylius. Jai būtų labai lengva atsakyti, kur ji važiuojanti, jei kas nors iš tos skubančios masės jos paklaustų, tačiau ji pati bijojo klausti geležinkeliečio, kuris peronas veda miestan, kur išvežtas Mylius?... O jei Raugelienė pasakiusi jai juokais?! — Vis vien aš ten važiuočiau, — teisina mintyse save Gražina ir, kai jos apsipratusos akys randa bilietų pardavimo langelį, ji ten nueina ir sako:

— Į Londoną, prašau...

— Taip, taip, „single" prašau, — skubiai atsako kasininkui, lyg ir nusigandusi, kd šis žino, jog ji nebenorint niekad grįžti į šį miestą, grįžti pas Rindžių...

Trečiajame perone greitasis traukinys, einąs britų salos sostinėn, minutei stabtelėjo Gražinos gyvento miesto stotyje. Sunkiai alsuojąs garvežys pūkšnojo retais atsidūsimais, iškvėpdamas garų kamuolius, kurie valandėlei nepermatoma skraiste pridengdavo milžino tekinius ir liemenį, tarsi atsisveikindami su juo, lyg ir tie žmoes, palydėję artimuosius kelionėn. Gražinos vagone, pro plačiai atdarą langą, vidutinio amžiaus keleivis paskubomis kalbėjosi su elegantiškai apsirengusia senute, stovinčia čia pat prie lango angos. Ji dar kartą apkabina per langą persisverusio vyro kaklą, ir, kai traukinio palydovai triukšmingai užtrenkia vagonų duris, senutė kelis žingsnius pasitraukia nuo lango. Iš ten ji dar kažką kalba sūnui, eidama greta lėtai pirmyn slenkančio traukinio. Jis vis dar iš lango moja ranka pasilikusiai perone motinai, tyliai sakydamas atsisveikinimo žodžius. Toks įprastas ir kitų keleivių nepastebimas vaizdelis, Gražinai sukėlė graudų liūdėsį, išryškindamas jos vienumą, jos nežinion bėgimą, jos... motiną, kuri taip neseniai rašė: — „Jei tu, Gražute, negrįši, mes mirsime"... Vagono minkštasuolio kampe ji prisiglaudė prie švelnaus pliušo sienos, sunkių minčių ir spėliojimų kankinama. Ją apima kažkokia keista tuštuma, graudumas, kai ji galvoją, kad niekad nebegrįšianti į hostelį. Daugeliui žmonėms, jau vien stoties aplinkuma, sudaro persiskyrimo nuotaika, šią nuotaiką juo labiau pergyveno Gražina. Sąžinės gilumoje ji jautė kaltės krislėlį, jautė, kad šitaip daranti ne sąžinės, pareigos, verčiama, bet širdies balso šaukiama. Jos sąžinė — Dievo duotas žmogaus teisėjas, kaltino ją už šitokį pasirinktą kelią, o jos širdis, duota Dievo, kad žmogus būtų panašus į Jį, triumfavo, džiūgavo, pynė pasakiškai gražius ateities planus, gundė, ragino ją aukotis, pasišvęsti ... jam, mylimąjam... Su kiekviena atitolstančia nuo jos „gimtojo" miesto mylia, Gražinos širdies balsas stiprėjo, nustelbdamas žmogaus teisėją — sąžinę. Jos išdidumas ir bendrojo su Rindžiumi gyvenimo našta, jo šykštumas, pinigo gėrbinimas, jo parsidavimas svetimiesiems ir ypač nekalto Myliaus įvėlmas į šiuos voratinklius, užgniaužė sąžinės balsą ir ji degė venu noru — niekada daugiau nebegrįšti pas Rindžių ir visomis išgalėmis atitaisytį jo padarytą Myliui skriaudą... (b.d.)

TREČIASIS FRONTAS

(ARBA: V. AKELAICIO NEKONKRETUS "KONKRETUS BUDAI...")

Juoktis tai sveika, p. Akelaiti, jei juokiamasi ne perdaug ir žinoma kodėl juokiamasi!.. Bet graudu yra kai žmogus beprasmiškai juokiasi ar kai pritaiko posakį „juokiasi puodas, kad katilas juodas" ten, kur jis visiškai netinka.. Jei aš papešiojau Kuzmionį už tai, kad jis nieko apčiuopiamo nedavė savo straipsniu tautinio auklėjimo klausimu, tai tas anaiptol nereiškia, kad aš turėjau duoti *konkrečių* receptų tautinei gyvybei išlaikyti. Knygų, muzikos, meno kritikai nėra įpareigoti parašyti, pagroti, padainuoti bei nupiešti geriau, negu kritikuojamasis.Kritikas tik kritikuoja, o *kritikuojamojo pareiga yra pasitempti ir pasitaisyti*! Pagal Akelaitį išeitų, kad jei koks senas pilvotas baleto kritikas nori kritikuoti, tai jis .. turi geriau pašokti už jauną grakščią baleriną!..

Akelaitis jaudinasi, kad aš nebemoku skaityti lietuviškai (reiškia — esu nutautėjęs!), nes nesuprantu J. Kuzmionio straipsnių. Ir yra ko jaudintis nes laikantis šios V.A. taisyklės — virš 80% visų „BL" skaitytojų yra nutautėję, nes ir jie vienos ar kitos minties J.K. straipsniuose nesupranta.... Man rodos, kad ir Akelaitį galėčiau „nutautinti", jei paprašyčiau paaiškinti kai kurias Kuzmionio straipsnio vietas!... Akelaitis, žinoma, nenorėdamas pasirodyti esąs nutautėjęs nemokša — bandytų aiškinti, bet ar tas aiškinimas atitiks J. K. mintims — nežinau. Aš gi nebijau prisipažinti esąs nemokša, ypač po to kai kermošninkai „Naujienose" mane išvadino pusgalviu ir žmogumi be jokios moralės, S. Kuzminskas „B. L." davė suprasti, kad mano galvelėj kaž kas netvarkoj, nes aš girdėjęs kas nebuvo kalbama suvažiavime, F. Neveravičius viename laiške mane pavadino „l'enfant terrible", Barbora tiesiog mane paklausė: „ar tu esi laukinis ar kvailas?", o Akelaitis, štai, bando mane nutautinti.... Daugelis iš mūsų turi vieną ar kitą iš čia išvardintų „dorybių", bet retas laimingasis gali pasigirti turįs jas visas.... Visiems *vispusiškai* mane vertinantiems — dėkoju!

V. A. tvirtina, kad aš esąs tikrai blogas pedagogas. Bet aš juk nė nesigyriau esąs pedagogas! Tik čia aš nesuvokiu vieno dalyko: kai skaitydavau studentams paskaitas — visada mokslo metų pradžioj pabrėždavau, kad kam paskaitos nejdomios — tenelanko jų, o tepraleidžia laiką naudingiau ir įdomiau. Atrodo, kad tai buvo labai nepedagogiška, bet mano mokiniai šios mano silpnybės nesuprato ir uoliai lankė paskaitas. Kiti mano kolegos (matyt, su aukštu pedagogikos supratimu!) įvairiais būdais *versdavo* lankyti paskaitas ir... klausytojų buvo mažai, o tie patys snausdavo.... Be abejonės V. A. priklauso prie pastarosios pedagogų grupės, nes savo antruoju „konkrečiu būdu" skelbia, kad „tėvai *privalo siųsti* vaikus į *šeštadieninę* mokyklą", nežiūrint ar jų vaikus ši mokykla patrauks (ar gal atbaidys ant visados? K. V.) Kadangi šių mokyklų lankymas pagal šio krašto įstatymus nėra privalomas ir policinės priemonės negali būti panaudotos, tai Akelaičio „potvarkį" siūlau pakeisti taip: „Tėvų pareiga yra siųsti vaikus į šeštadienines ar sekmadienines mokyklas, o mokytojų *pareiga* parodyti visa, kad vaikai iš jų ne tik neišbėgiotų, bet ir nekantriai lauktų dienos kada vėl ten galėtų susirinkti".

Užkliuvus pedagogų — užkliudysiu ir įdomų stebėtą faktą, kurio niekaip nemoku išaiškinti: nepažinojau nė vieno pedagogo, kurio vaikai *gerąja prasme* skirtųsi nuo kitų vaikų!. Lygiai ir prašmatnių guvernančių auklėti vaikai savo šunybėmis dažnai pralenkdavo „nepedagogiškai" auklėtus vaikus, paliktus miestе savo likimui.

Man labai patiko Akelaičio tikrai jumoristinis aiškinimas šių dienų pasaulio nelaimių priežąsčių. Jis teigia, kad šios dienos pasaulis ir maudosi „amžinos taikos" purvyne, kad *šiandien* (mano pabraukta K. V.) vaikams leidžiama daryti tai, kas jiems patinka". Štai tau, boba, devintinės! Čia nereikia jokios išminties suprasti, kad tie, kurie tvarko dabartinį pasaulį — prieš keliasdešimt metų buvo auklėjami akelaitiškoj ar dar griežtesnėj dvasioj, o ir comic'ų tada nė kvapo nebuvo... O kas išeis iš dabartinių laisvesnėj ir „komiškoj" dvasioj auklėjamu vaikų — pamatysim (jei sulauksim!) tik po keliasdešimt metų Blogesni jie nebus, nes jau nebegali būti!... Šia proga noriu priminti, kad per anksti kūniški ir dvasiniai varžtai gali būti žalingesni negu per laisvi!

V. Akelaitis jaudinasi ir dėl „dvasios subiednėjimo paskutiniame DBLS suvažiavime — kodėl gi jis nepraturtina tos dvasios, o jei nebuvo — iš kur jis žino apie subiednėjimą? Gal remiasi kokiais pletkais? Nesutinku, kad į suvažiavimą susirinko „geriausi iš geriausių". Gal toks buvo V. A., bet nutautėjęs Valteris ir daugelis kitų nepretenduoja į tokias aukštybes, nes žino, kad daugelis pasilikusių namuose lygiai gerai ar net geriau galėtų atstovauti skyrius! Man suvažiavimas patiko: mūsų Sąjunga ir toliau palieka vieninga, darbinga ir stipri organizacija! Jei pirmininkaujantis būtų rimčiau elgesis (t. y. jei posėdžių metu nebūtų rūkęs ir kitus skaitinęs taip daryti!...) — suvažiavimas būtų visai puikus!

V. A. drebtelėjo įdealios (mišrios! K. V.) šeimos pavyzdį su jų idealiu „zuikeliu". Gaila, kad V.A. nepasakė ar tas jo garbinamas tautietis moka gerai kalbėti kitaip negu lietuviškai, o jo vokietukė — kitaip negu vokiškai. Na, bet kaip ten bebūtų— V. A. mano, kad mišrios šeimos yra tvirtas pagrindas tautiniam auklėjimui... ar yra kitaip galvojančių? Taip, p. Akelaiti, kol „zuikelis" yra kelių metų — aišku jis išmoks kelias kalbas. Bet kas daryti kai vaikas yra tokių metų kada jau jam reikia laikyti egzaminus, o jo „English is very poor"? Jei mūsų pedagogai (ypač bevaikiai!) galėtų pergyventi tėvų jausma, kad jų vaikams bus užsklestos durys į aukštesni išsimokslinimą vien dėl anglų kalbos silpnumo, tai jie irgi nenumeruotų comic'us. O gal mūsų pedagogai pritars man žinomo pedagogo, posakiui: „o kam gi veržtis ton gimnazijon? Koks iš to biznis? Juk šiaip galima daug daugiau uždirbti!" Na ir jo vaikai sėkmingai kala pinigus fabrikuose...

„Kodėl mes visą laiką velkamės vakarų kultūros uodegoj?" — klausia V. A. Nežinau. Tą turėtų geriau žinoti mūsų kultūrininkai, pedagogai, visuomeninkai. Aš galiu tik savo asmenišką nuomonę pasakyti: todėl, kad mes galvojam akelaitiškai, kuzmioniškai ar krikštaitiškai t. y. nepasisavinam *laiku* naudingu naujovių, žinoma, prisitaikydami savo skoniui, dvasiai, reikalams. Mes kiekvieną naujovę šokam neigti, niekinti kol... ji pas mus prigyja visai mums svetima ir nepriimtina forma, o kitur nyksta ar įgauna naujas formas. Mūsų prietaringumą ir naujovės baimę gali pastebėti visur: religijoj, auklėjime, galvojime. Kiekviena naujovė pasmerkiama vien dėl to, kad „taip nepriimta", „ką žmonės pasakys" ir tt. Kaimo bobos šventai įsitikinusios, kad kūdikių ir vaikų susirgimas būna nuo „blogų akių" ar nuo „nudyvijimo", Lietuvoj radijas buvo laikomas lietingo oro priežastimi, vėliau moderniški šokiai kunigų buvo paskelbti nuodėmingais ir tt., o štai Kuzmionis, Akelaitis ir kokios tai moterėlės comic'us laiko visokio blogio šaltiniu. Kad tūkstančiai knygų ir 90% dienraščių bei savaitraščių prirašo daug blogesnių dalykų negu comic'ai — jiems nesvarbu arba jie bijo tą skelbti nes... *visuotinė* pažiūra yra kitokia, o kas eina prieš visuotiną (kad ir kvailą!) įsitikinimą — tas laikomas kvailu...

Dėl comic'ų plačiau atsakiau anksčiau Krikštaičiui ir Kuzmioniui. Čia tik noriu pabrėžt štai ką: jei tėvai prenumeruos vaikams parinktus comic'us — bus tvarka. Jei draus— vaikai slapta gaus ir skaitys, ir žinoma, pačius „riebiausius" ir tikrai žalojančius vaikų dvasią! Jei yra kokia negerovė — su ja reikia kovoti valstybiniu mastu. Ir tai kova kartais būna nesėkminga jei ji nėra vedama *pasauliniu* mastu. Prisiminkim tik prohibicijos įstatymą Amerikoj! Rusų caras Jonas Žiaurusis įsakė nupiauti rūkoriams nosį (puikus buvo potvarkis!!...), bet rūkymo blogybės neužgniaužė.

V. A. įdomaujasi ką man mano užaugę vaikai pasakys. Įdomu ir man. Ar jie man pasiūlys emigruoti — irgi nežinau. Žinau tik kelis atsitikimus, stebėtus Lietuvoj, kur vaikai neturėjo jokios laisvės ir nė nemirktelėję vykdė kiekvieną tėvo norą, bet už tai užaugę jį ne tik apmušdavo, bet kartais ir... užmušdavo. Ir comic'ų tada nebuvo...

Pagaliau, prieinam prie Akelaičio „konkrečių būdų". Man tai atrodo, kad jie nei nauji, nei konkretūs.

1 V. A. liepia apsišarvoti ligi dantų (bet nepasako nuo kurios vietos: pakaušio, pasturgalio ar kojų pirštų galų!...) lietuviška spauda — laikraščiais, žurnalais, knygomis. Kad šis būdas neveiksmingas — matyti iš sekančio pavyzdžio. V. A. pas mane ras šešis lietuviškus laikraščius bei žurnalus ir virš šimto lietuviškų knygelių, bet... jis pats teigia, kad aš „užmiršęs lietuviškai skaityti"...

2) Toliau V. A. sako: praktikuokim lietuviškus papročius visada ir visur". Bijau, kad šiuo siūlymu Akelaitis kasa sau gilią duobę arba mažiausiai — užduoda sau darbo. Jam teks skubiai parašyti kokie tie lietuviški papročiai yra. Tada pažiūrėsim ar jie yra lietuviški, o jei tikrai lietuviški — ar verta juos praktikuoti. Lygiai tegu parašo kokie yra, neskaitant suktinio, lietuviški šokiai.

3) V. A. mano išlaikyti tautinę gyvybę renkantis savaitgaliais prie „alaus stiklo". Lietuvoj tai tokie „susirinkimai" dažnai baigdavosi ne tik *lietuvišku* (Akelaičio pasitenkinimui — ne „cowboyišku"!) apsisnukiavimu, bet ir veiksmingu peilių pavartojimu!... Jei tai vienas iš „lietuviškų papročių" praktikavimo būdų, tai ...

4) Siūlyti tarpusavy kalbėti lietuviškai yra tas pat kas drausti kalbėti... kiniškai! Pone Akelaitį, juk mes kitaip kaip lietuviškai dar nemokam! Sunku patikėti Tamstos teigimui, kad žinai tėvus, kalbančius su vaikais angliškai. O gal, tai yra (Tamstos garbinama!) kokia mišri šeima. Jei ne tai — žinant tokią retenybę ir nepaskelbti visiems — pavardės ir vietos yra mirtina nuodemė!

Ir kitos V. A. siūlomos priemonės yra arba per daug bendro pobūdžio arba pasenusios. Ir taip neturint patikimesnių, veiksmingesnių būdų tautinei yvgybei išlaikyti — aš ir vėl pakartotinai siūlau savo: leiskim lietuviškus tautinius jausmus žadinančius ir ūgdančius comic'us, kuriuos vaikai, jaunimas ir senimas *tikrai* skaitys, o jei skaitys — savo kalbos ir istorijos nepamirš; tai bus *pagrindas*, ant kurio tautinio auklėjimo rūmus pastatys jau gudresni už mane!

Lėšų klausimas? Taip, tai labai svarbus reikalas. Nebus lėšų — nebus nieko. Jei viso pasaulio dar nenutautėję, bet nežiną kur dėti pinigus (t. y. juos prageriantieji ir prarūkantieji!) lietuviai kas savaitę įdėtų į Tautinės Gyvybės Išlaikymo Fondą kelių cigarečių ar bokalo alaus bei „čiarkos") *vertės* pinigus — susidarytų milžiniškas fondas. Tada galvotume išleisti tūkstančius comic'ų, knygų ir surastume dar veiksmingesnių priemonių tautinei gyvybei išlaikyti. Tie, kurie nėra mirtinų nuodėmių (t. y. „čierkos" ir „dūmo") apsėsti — gali atsisakyti nuo vienos filmos į mėnesį ar nylono kojinių į pusmetį — ir vėl tūkstančiai suplauktų į fondą! Tautinė gyvybė augtų kaip ant mielių, turėtume savas mokyklas ir net gimnazijas ir ne tik mes ir mūsų vaikai nenutaustume, bet ir svetimtaučius sulietuvintume! Bet jei ir toliau Akelaičio pavyzdžiu skatinsime alučius, ir tuo kišime savo pinigus į svetimtaučių turtuolių kišenes ar pūsdami pinigus į orą dūmų pavidale liežuviais plaksime orą, ir verkšlensime dėl nutautėjimo o tautiniams reikalams nepaskirsime net nuorūkų (t. y. kelių penų į savaitę!) — būsim verti paprasčiausių tautinių išgamų vardo! !

K. Valteris

SUOLIS VISATON

Dažnai spaudoje randame žinučių apie naujus laimėjimus vienoje ar kitoje mokslo srityje: medicinoje, chemijoje, technikoje ir kit. Kasmet žmogaus tampa galigesniu, ginkluojasi naujesniais ir tobulesniais ginklais už geresnę ateitį, o gal ir savo pražūčiai.

Visi žinome, kad daugumas tų naujų išradimų atsiranda kaip tik ginklavimosi lenktynėse: — „kas pirmas ir kas greičiau" — yra patys svarbieji faktoriai būti nugalėtoju.

Neseniai žmogus svajojo skristi garso greičiu. Šiandien tai jau praeityje — jis jau skrenda greičiau už garsą. USA karo laivyno lakūnas Bridgeman 13 metrų ilgio „Skyrocet" raketiniu lėktuvu pasiekė rekordinį augštį 24 km. ir 2000 km. greitį per valandą, t.y., beveik du kartus greičiau už garsą. Po šio laimėjimo tuoj pat pradėtas statyti naujas lėktuvas naujam bandymui: pasiekti 29.000 km. greitį ir nuo žemės palikti „bent" 60 km. Šie pasakiški bandymai siekia vieno tikslo: žmogus veržiasi prasiskverbti į tas beribes sritis, kurios nebepriklauso mūsų žemės planetos sferai, kitaip sakant, žmogus ryžtasi šuoliui Visaton.

Pagal vokiečių raketinių sviedinių V 2 išradėjo, W. Braun, tvirtinimą — „tas Visatos užkariavimas yra taip pat nebesutrukdomas, kaip nesutrukdomas yra saulės užtekėjimas".

Bet mokslininkai nemano iš karto nuo žemės tiesiog pasiekti kitas planetas — Mėnulį, Marsą ir kit., bet kol kas „apsiriboja" pakeliui į Visatos sritį, 1700 km. augštyje pastatyti „Pusiaukelio stotį", kuri, tarsi dirbtinas satelitas keliautų aplink žemę su tokiu greičiu, kad per parą apibėgtų žemę 12 kartų. Tokia stotis yra panaši į automobilio ratą.

Iš Pusiaukelio stoties astronomai, apsišarvavę galingais teleskopais, televizijos, foto ir kitais aparatais, sėkmingiau galėtų tirti dangaus platybes, metereologai, stebėdami iš viršaus mūsų ašarų pakalnę, galėtų jau prieš kelis mėnesius atspėti žemės orą. Šios srities technikai ir lakūnai, keliaudami po platybes, įgytų daugiau patyrimo tolimesniam Visatos užkariavimui. Tokia Pusiaukelio stotis būtų lyg pirmas atramos taškas, šuoliui nuo žems Visaton.

Be to, Pusiaukelio stotis galės patarnauti žmonijai, kaip galingiausias ginklas, neprilygstąs jokiems iki šiol žinomiems ginklams, taikai žemėje išlaikyti, arba visą žmoniją pavergti. Atrodo, žmonijos likimas ir ateitis priklausys nuo to, kas pirmas, kas greičiau pastatys ir valdys tą Pusiaukelio stotį. Jei tos stoties vadovai bus laisvojo pasaulio žmonės, žmonija gali tikėtis geresnės ateities, jei ten pirmieji įsikurs diktatoriai — vargas plkajam piliečiui.

Iš Pusiaukelio stoties bus pasiekiomas kiekvienas žemės taškas, bus matoma kas kur vyksta ir, reikalui esant, bus įmanu pasiųsti iš ten atomines bombas priešui įtikinti. Jokios geležinės uždangos negelbės, nes iš ten bus matoma bet kokie priešo pasiruošimai. Atseit, kam priklausys Pusiaukelio stotis, tam priklausys ir pasaulis. Todėl nenuostabu, kad oro ir beorinių sričių užkariavimas — yra visų valstybių tikslas.

Kaip šitokią stotį iškelti 1700 km. augštyje nuo mūsų žemės, kaip ją ten „pritvirtinti" ir įrengti? Apie tai jau mokslininkai — būsimieji stoties statybininkai jau dabar pradeda skelbti viešumai. Rimti mokslininkai šito sumanymo nebelaiko fantazija. Tam, jų samprotavimu, reikalinga tik du dalykai: laiko ir pinigo. Laiko apie 10 metų ir pinigo apie 4.000 milijonų dolerių.

Šios mintys apie tarpplanetines stotis paimtos iš Nederlandų žurnalo „De Week in Beeld", kur buvo ir piešiniais būsimoji stotis pavaizduota.

A.T.

HITITU MISLE

MOKSLININKŲ PASTANGOS

Oxfordo Universiteto prof. Dr. O. R. Gurney, asiriologas, už vertingą ir kritišką hititų karaliaus Mursilio II maldų leidinį gavo filosofijos daktaratą. 1952 m. jis paruošė ir Pinguin'o Books leidykla atspausdino naują jo knygą: „The Hittites" 240 psl. smulkaus rašto apie paskutiniausias mokslo žinias hititų klausimu.

Knyga suskirstyta į 9 dalis: Hititų Istorija, Valstybė ir Visuomenė, Gyvenimas ir Ekonomija, Įstatymai ir Įstaigos, Karai, Kalba ir Kilmė, Tikėjimas, Literatūra, Menas.

Norėčiau supažindinti skaitytojus su kai kuriomis prof. Gurney išvadomis.

PASIDALINTAS DARBAS

Nors hititai buvo seniai žinomi iš šv. Rašto, S. Įst., bet mokslininkai jais susidomėjo nuo 1906-7 metų, kai Dr. Hugo Wincler senovės hititų sostinėje Hattusas, dabartiniam Bohazköy (Boghazkale) surado per 10.000 dantaraščio degtų molio lentelių su įrašais. Atkreipta dėmesio į vaizdaraštį. Daug jų surinkta ir paskelbta. Kai vokiečiai mokslininkai daugiausiai kibo į hititų dantaraštį, tai kiti ėmėsi aiškinti hititų vaizdaraštį. Bossert, Forrer, Gelb. Hrozny, Meriggi aiškinę jų vaizdaraštį nepriklausomai viens nuo kito, priėjo beveik vienodų išvadų, vertinant vaizdaraščio ženklų reikšmę, bet sudarę kalbos bendrą vaizdą, bet iki šiol hititų vaizdaraščiai pasilieka nesuprantami, nes tarp ideogramų ir žodžių yra kol kas bedugnė. Daug vilties dedama į surastą Karatepe dviem kalbom įrašą. Rado prof. Bossert 1946 m., atkasta 1947 m. Dviejų vartų akmenyse dvigubas raštas ir tas pat abejose vietose: fininkiečių ir hititų ieroglifais.

Prof. Gurney pabrėžia, kad hititų vaizdaraštis iki šiol (1952 m.) nėra perskaitytas, nėra suprastas.

GIMINTYSĖ SU MŪSŲ KALBA

Ne lietuvių mokslininkų surasti, išskaityti hititų valdovų vardai, vietovardžiai, upės pilys ir miestai turi lietuvių kalbos atgarsį. Tauro kalnai, Dagh—(degti) ugniakalnis, dabar užgesęs; upė Halys (gėlus vanduo), Sivas (šyvas).

Pitkhano sūnus Anittas, Kussarų karalius, kovojo prieš pilis miestus Nesą, alpuvą, Puruskhandx, Salativarą ir Hattį, kurio karalius apie 2.200 m. buvo Pamba. Hititų sukurtoji imperija buvo pasiekusi Babiloną, Palestiną, ribojosi su Egiptu Sinajaus pusiausalyje. Nepriklausomai gyveno per 1.000 metų. Kai naujų žmonių iš Europos antplūdis nustūmė juos tolyn į rytus, hititai turėjo nemažas karalystes dabartinėj Sirijoj iki 717 m., taigi apie 500 metų Paliko jie daug. Mokslininkai gėrisi jų menu, sukurtąja raštija, išvystytu religiniu kultu jų pilių statyba, garsiais hititų įstatymais, visu valstybiniu ir visuomeniniu gyvenimu.

Prof. O.R. Gurney nurašo į 349 mokslininkų veikalus, rašiusius apie hititus. Mokslo vyrų susidomėjimas hititais yra labai didelis.

Daug vargo turi mokslininkai su hititų dantaraščiu, kuris daugumoje perskaitomas su spėjamu turiniu, bet iki šiol jų vaizdaraštis pasilieka mįsle-spėjamų vaizdų reikšmė nesudaro kalbos. Daug bus mokslui pasitarnauta, kas iššifruos hititų vaizdaraštį.

GURNEY IŠVADOS

Knygos gale jis sako, kad hititų civilizacija kiek tai liečia valdovus, karo žygius, politinę santvarką, įstatymus ir įstatymų vykdymą, buvo pati pažangiausia. Raštija ir tikyba pasilieka primityvė. Daug pasilieka neišspręstų klausimų, pvz. kada, kuriuo keliu indo-europiečiai atėjo į Mažąją Aziją. Tų hititų kilmė, kurie naudojo dantaraštį ir kilmė, naudojusių vaizdaraštį; vaizdaraščio perskaitymas ir supratimas, hititų teisių kodekso santykis su Mesapotamijos įstatymais, tinkamas hititų valstybės žemėlapis su jų valdovų žygiais.

MANO PASTANGOS

Pasinaudodamas profesorių Hrozny, Gelb, Forrer ir kitų nurodymais, kaip jie pataria vertinti hititų vaiz-

(nukelta į psl. 5)

MOTERYS VERGŲ STOVYKLOSE

J. VARANAVIČIUS 2

Geležiniai vartai plačiai atsivėrė ir trijų pėdų pločio Butirkų kalėjimo sienos amžinai palaidojo sovietų motiną. Čia ji buvo nuodugniai patikrinta, kaip ir kiekvienas kalinys, patekęs į šiuos kapus. Po to ši trijų vaikų motina susijaudinus dar kreipėsi į sargybinius:

— Piliečiai, aš turiu grįžti į namus bent pamaitinti savo mažytę. Ji mirs badu, jei aš nepamaitinsiu. Ji gaudavo tik mano pieną, leiskite grįžti!

Sargybinių veidai nerodė jokių susijaudinimo ženklų. Vargšė motina nesulaukė jokio atsakymo.

Smirnova sėdėjo ištisas valandas susimasčius, kankinama minčių apie savo vaikus. Jos krūtys persipildžiusios pienu sutino, gi išalkęs kūdikis likęs namuose šaukėsi motinos.

— Pasakyk mums apie savo vyro kontrevoliucinę veiklą, — reikalavo iš jos tardytojas.

— Mano vyras nebuvo kontrevoliucijonierius, — atsakydavo Smirnova.

— Kaip tai? Tu esi ištekėjus už jo jau 15 metų ir tu nieko nežinai apie jo išdavikišką veiklą, kurią jis pats prisipažino. Gerai. Gal but kamera pakeis tavo nusistatymą.

— Kamera! — beviltiškai sušuko nelaimingoji motina. — Aš turiu grįžti į namus. Aš palikau tris savo vaikus be jokios globos. Mano kūdikis mirs badu, jei jūs neleisite man jį pamaitinti.

— Pasirašyk šį pareiškimą, kad tu žinojai apie savo vyro išdavikišką veiklą ir galėsi vėl pamatyti savo kūdikį, — su šėtoniška šypsena pareiškė tardytojas.

— Aš negaliau pasirašyti. Jis nekaltas ryžtingai atsakė moteris.

Tardytojas paspaudė skambutį ir įėjusiam sargybiniui įsakė išvesti Smirnova.

Nelaimingoji motina stovėjo kameroje kaip sapnuodama. Ji negalėjo suprasti kameros kalinių statomų jai klausimų. Ji nereagavo į aplinką, nes jos mintyse ir akyse stovėjo baisus vaizdas jos paliktų vaikų.

Vargšė motina gavo šaukštą ir puodelį, kuriuos gauna čia kiekvienas atvykęs suimtasis. Ji nervingai juos pagriebė ir, atsisėdus ant lentos prie lango, nusikreipdama nugara į kitas kalines, skausmingai išspaudė pieną iš degančių krūtų į metalinį puodelį. Viena moterų ištuštino puodelį į išmatų kibirą.

Sekančią dieną tardytojas vėl ją klausinėjo.

— Pasirašyk ši pareiškimą, kad tu kalbėjai su savo vyru apie jo išdavikišką veiklą ir aš tau pasakysiu kur tavo kūdikis.

— Jūs norite priversti mane būti mano nekalto vyro žudiku. Aš negaliu pasirašyti šio nelaimingo pareiškimo. Bet pasigailėkite mano vargšų vaikų!

Motina virpėjo iš susijaudinimo. Ji nežinojo, kad NKVD tardytojas nežino pasigailėjimo. Vietoj jos prašymo patenkinimo, ji vėl buvo grąžinta į kamerą.

Po keletos mėnesių, be jokio kaltės įrodymo, ši nelaimingoji motina buvo nuteista aštuoniems metams laisvės atėmimu, kaip išdavikų šeimos narys.

Ji niekad nesužinojo kas atsitiko su jos vaikais.

T E I S M A S

Iki teismo aš išsėdėjau kalėjime 14 mėnesių. Šiame laikotarpyje aš buvau iškviesta pasiteiravimui tik tris kartus. Pirmą kartą pasiteiravo tik mano gimimo datos. Antrą kartą teiravosi apie mano socialinę kilmę. Faktai, kurie kitose valstybėse yra laikomi nereikšmingi, sovietų tardytojų ir teisėjų yra laikomi kaip pagrindiniai inkriminuojantys daviniai. Mano asmeniniame žinių lape buvo įrašyta, kad aš esu kilus iš buržujų šeimos, jaunystę praleidus Olandijoj ir Šveicarijoj ir studijavus Vokietijoj ir Italijoj.

Trečią kartą pasikvietęs tardytojas man perskaitė vienos kalinės parodyma, kuriame buvo tvirtinama, kad ji kalbėjosi su manimi viename viešbučio bambaryje apie kontrevoliucinę veiklą. Vėliau aš sužinojau iš kalinių, kurios gyveno toje pačioje kameroje su minėta liudininke, kad ji stovėjo veidu į sieną 18 dienų ir naktų be miego, kol jipasirašė viską, kas iš jos buvo reikalaujama.

Sunku patikėti Tamstos teigimui, kad žinai tėvus, kalbančius su vaikais angliškai. O gal, tai yra (Tamstos garbinama!) kokia mišri šeima. Jei ne tai — žinant tokią retenybę ir nepaskelbti visiems — pavardės ir vietos yra mirtina nuodemė!

Ir kitos V. A. siūlomos priemonės yra arba per daug bendro pobūdžio arba pasenusios. Ir taip neturint patikimesnių, veiksmingesnių būdų tautinei yvgybei išlaikyti — aš ir vėl pakartotinai siūlau savo: leiskim lietuviškus tautinius jausmus žadinančius ir ūgdančius comic'us, kuriuos vaikai, jaunimas ir senimas *tikrai* skaitys, o jei skaitys — savo kalbos ir istorijos nepamirš; tai bus *pagrindas*, ant kurio tautinio auklėjimo rūmus pastatys jau gudresni už mane!

Lėšų klausimas? Taip, tai labai svarbus reikalas. Nebus lėšų — nebus nieko. Jei viso pasaulio dar nenutautėję, bet nežiną kur dėti pinigus (t. y. juos prageriantieji ir prarūkantieji!) lietuviai kas savaitę įdėtų į Tautinės Gyvybės Išlaikymo Fondą kelių cigarečių ar bokalo alaus bei „čiarkos") *vertės* pinigus — susidarytų milžiniškas fondas. Tada galvotume išleisti tūkstančius comic'ų, knygų ir surastume dar veiksmingesnių priemonių tautinei gyvybei išlaikyti. Tie, kurie nėra mirtinų nuodėmių (t. y. „čierkos" ir „dūmo") apsėsti — gali atsisakyti nuo vienos filmos į mėnesį ar nylono kojinių į pusmetį — ir vėl tūkstančiai suplauktų į fondą! Tautinė gyvybė augtų kaip ant mielių, turėtume savas mokyklas ir net gimnazijas ir ne tik mes ir mūsų vaikai nenutaustume, bet ir svetimtaučius sulietuvintume! Bet jei ir toliau Akelaičio pavyzdžiu skatinsime alučius, ir tuo kišime savo pinigus į svetimtaučių turtuolių kišenes ar pūsdami pinigus į orą dūmų pavidale liežuviais plaksime orą, ir verkšlensime dėl nutautėjimo o tautiniams reikalams nepaskirsime net nuorūkų (t. y. kelių penų į savaitę!) — būsim verti paprasčiausių tautinių išgamų vardo! !

K. Valteris

Po keturiolikos mėnesių man buvo praneštas ir mano nusikaltimas: rėmimas užsienio valstybių prieš Sovietų Sąjungą. Tardytojas man paaiškino, kad už tokius nusikaltimus yra baudžiama sušaudymu. Po kelių savaičių atsidarė sunkios mūsų kameros durys ir buvo perskaityta apie tuzinas pavardžių jų tarpe ir mano.

Pasirenkite išvykymui su savo daiktas, — įsakė mums sargybinis ir užtrenkė duris.

Netrukus mus nuvedė į kitą kambarį, panašų lyg į laukimo salę, kuriame nebuvo jokių baldų, išskyrus tik keletą suolų prie sienų. Čia radome jau keletą šimtų moterų.

Mes čia ir sėdėjome ir stovėjome ir kažin ko laukėme, nežinodamos ko. Prabėgo keletas valandų. Pagaliau sargybinis įsakė mums sustoti prie sienų į eilę. Po ilgo laukimo pamažu atsidarė durys ir pirmoji moteris buvo įleista. Po trijų minučių ji grįžo, gi sekančioji kaž kur nuėjo. Ši procedūra mus nepaprastai visas išvargino. Kas trys minutės viena moteris įeidavo, gi kita išeidavo ir kiekviena grįžusioji atsinešdavo pasmerkimą: „dešimts metų ... aštuoni metai..."

Mes laukėme, ar kuri nors nebus išteisinta ir paleista į laisvę. Bet veltui. Visos buvome pasmerktos.

Pagaliau kareivis nuvedė ir mane per koridorių į kambarį, kuriame NKVD pareigūnas sėdėjo prie stalo. Man buvo įsakyta sėstis į kėdę, stovinčią prieš jį. (Kėdė čia buvo todėl, kad kaliniai išklausę sprendimą dažnai apalpdavo).

Jis paklausė mano pavardės ir paseilinęs dešinės rankos vieną pirštą, pradėjo kažin ko ieškoti krūvoje mažų lapelių. Pagaliau suradęs ieškotą lapelį, jis vėl pakartojo mano pavardę ir pakėlęs savo balso toną lėtai, kirčiuodamas perskaitė šio turinio sprendimą:

„Kalinė Elinor Lipper yra nuteista NKVD specialios teismo komisijos Maskvoje, už kontrevoliucinę veiklą penkiems metams laisvės atėmimu. Bausmę atlikti išsiųsti į pataisomųjų darbų stovyklą".

— Pasirašyk čia, — įsakė man enkavėdistas.

— Kai pasirašiau lapelį, pareigūnas sušuko:

— Sekantis!

Tai toks buvo mūsų teismas ir bylos negrinėjimas.

(b. d.)

EUROPOS LIETUVIŲ GYVENIMAS

VOKIETIJA

KRAŠTO VALDYBOS INFORMACIJŲ REIKALU

Nuo Naujųjų Metų Vokietijos Krašto Valdybos „Informacijos“ bus leidžiamos mažu tiražu ir siunčiamos tik užjūrio lietuvių spaudai, —ne paskiriems asmenims ar bendruomenės vienetams. „Informacijų“ formatas bus kiek sumažintas, bet jos numatomos leisti kas savaitę, kad spauda galėtų pasinaudoti kiek galima naujausiomis žiniomis.

Vokietijos Krašto Valdyba kviečia Vokietijoj gyvenančius tautiečius užsisakyti „Britanijos Lietuvį“, kuris nuo Naujųjų Metų bus Europos lietuvių laikraštis.

VARGO MOKYKLOS

Krašto Valdyba, jos bendradarbiai ir talkininkai kreipia didelį dėmesį į Vkietijoje veikiančias Vargo Mokyklas ir rūpinasi joms kiek galėdama padėti.

Kalėdų švenčių proga susirūpinta suruošti Vargo Mokyklas lankantiems lietuvių vaikučiams Kalėdų eglutes. Krašto Valdybos švietimo inspektoriaus, p. A. Venclausko, rūpesčiu pavyko gauti Švedų Šalpos Įstaigos (Schwedisches Hilfswerk) paramą rūbais. Jų gauta tiek, kad visi Vargo Mokyklų mokiniai gaus rūbų, būtent, 99 berniukai ir 81 mergaitė.

Keliems berniukams švedų dovanų neužteko. Laimingu būdu jas galima buv papildyti tik ką iš Australijos gautu rūbų siuntiniu, kuriuos paaukojo bendriems šalpos reikalams trys Australijos lietuviai, p.p. A. Danta, J. Šnižas ir J. Snikas.

Krašto Valdybos bendradarbio, p. J. Glemžos, rūpesčiu ir jo artimųjų Amerikoje gyvenančių lietuvių dovanomis, pasisekė padaryti visiems Vargo Mokyklų mokiniams saldumynų ir žaisliukų siuntinukus. Tokiu būdu šioms Kalėdoms visiems Vargo Mokyklas lankantiems vaikučiams bus paruoštas nors kuklus džiaugsmo šaltinėlis.

Kiek reikšminga Vargo Mokyklų veikla, matosi iš čia paduodamo **Augustdorfo Vargo Mokyklos** pranešimo.

Ją sudaro 15 mokinių dviejose grupėse. Vyresniųjų, 5 — 8 mokslo metų, yra šeši mokiniai, visi kiti pirmamečiai ir antramečiai. Vyresniųjų grupėje dėstoma lietuvių kalba, Lietuvos istorija ir geografija. Mokykla turi didelį, P. Mantnieko išleistą, Lietuvos žemėlapį, kuris palengvina geografijos dėstymą, bet šiaip tinkamų vadovėlių trūksta.

Per lietuvių kalbos pamokas dėstoma gramatika, rašomi diktantai ir rašinėliai, skaitomi lietuvių autorių raštai. Išmokyta daug eilėraščių ir dainų. Mokiniai atlieka Tautos Švenčių meninę dalį. Išeitas trumpas Lietuvos istorijos kursas, supažindinta su Lietuvos Nepriklausomybės atgavimo istorija, Nepriklausomos Lietuvos gyvenimu, papročiais, be to, plačiai nušviesta dabartinė mūsų Tautos tragedija ir mūsų uždaviniai tremtyje.

Kiekviena grupė turi po tris pamokas, per savaitę. Mokiniai pamokas lanko su dideliu noru. Vasaros metu pamokas buvo įvairinamos ekskursijomis, o dabar žaidimais. Vargo Mokyklą dabar lanko visi Augustdorfo mokyklinio amžiaus vaikai. Reikia pasakyti, kad lietuvių Vargo Mokykla yra kaip lietus ant išdžiuvusios dirvos. Mūsų vaikams gresia suvokietėjimas, kurį tik vargo mokyklos, žinoma,gerai vedamos, gali atsverti. Vargo mokyklos yra mūsų tautiniai židinėliai, prie kurių išlaikymo turi prisidėti visi laisvi pasaulio lietuviai. Leisti vaikams nutautėti būtų bendras mūsų nusikaltimas prieš lietuvių tautą. Paskutiniu laiku Augustdorfo Vargo Mokyklą stipriai parėmė Balfas, daugiausia šelpdamas mokinius.

Prieš atidarant Vargo Mokyklą buvo jaučiamas mokinių nutolimas nuo mūsų tautos kamieno. Kai kurie noriai jau kalbėjo vokiškai. Dabar viskas pasikeitė į gerą pusę Mokyklų lankymas yra savanoriškas, todėl svarbu mokinius geruoju patraukti, kas Augustdorfe yra pavykę.

HANAU LIETUVIŲ VAIKUČIŲ BALSAI FRANKFURTO RADIOFONE

1952 m. gruodžio 23 d. į Hanau buvo atvykę Frankfurto amerikiečių radio stoties atstovai, kuriems Hanau lietuviukai įdainavo dainelę „Daug, daug dainelių“ ir Kalėdų giesmę „Tyliąją naktį“. Abu dalykėliai gruodžio 25 d., 9,45 val., per Frankfurto amerikiečių radio stotį buvo transliuojami ir gražiai nuskambėjo.

ŠALPOS REIKALAI

Baltiska Humanistika Foerbundet Stockholme pervedė Vokietijos Krašto Valdybai lietuvių šalpos reikalams 700 DM sumą. Tais pinigais BHF pageidauja sušelpti nepasiturinčias daugiavaikes šeimas, vargan patekusius intelektualus, senelius ir ligonis.

Venecuelos Lietuvių Bendruomenės Krašto Valdyba pervedė Vokietijos Krašto Valdybai 166,—US dol. sumą Vokietijoje vargstantiems lietuviams sušelpti.

Šios sumos artimiausiu laiku per bendruomenes bus išdalintos šalpos reikalingiesiems, pirmoje eilėje seneliams ir daugiavaikėms motinoms, derinant šios šalpos padalinimą su LRK dalinamomis šalpomis, kad būtų išvengta lygiagretumo. Šalpos gavėjai turės pinigų gavimą pakvituoti.

LIETUVIAMS SIŪLOMI UŽDARBIAI

Vokietijos Krašto Valdybos Informacijų Skyrius gavo iš vienos Amerikos Jungtinių Valstybių importo ir eksporto firmos, vadovaujamos Amerikoje gimusio lietuvio, užklausimą ir pasiūlymą organizuoti lietuvių tautodailės dirbinių eksportą į Jungtines Valstybes.

Firma nori supažindinti JAV visuomenę ir joje išplatinti lietuvių tautos meno dirbinius: kryžius ir kitus medžio raižinius, audinius — kaklaraiščius, staltieses ir pan., — lėkštes, molio bei keramikos dirbinius, auksinius ir sidabrinius moterų papuošalus, odos dirbinius, Vyties ženklelius ir, apskritai, meninius dirbinius arba meno kūrinius.

Firma siūlo Vokietijoje ir Austrijoje gyvenantiems lietuviams būti šiuose kraštuose jos atstovais. Reikalingas pastabumas, judrumas ir vokiečių kalbos mokėjimas. Savo kapitalo nereikalaujama. Firma pageidauja iš savo atstovų, kad jie sektų Vokietijos ir Austrijos pramonės raidą ir pasiūlytų importui į Jungtines Valstybes tokius naujus gaminius, kurie galėtų turėti Amerikoje rinką. Už tokį tarpininkavimą, užpirkimo transakcijai įvykus, firma sutiktų mokėti 5 proc. nuo transakcijos sumos.

Nors firma įsakmiai mini tik Vokietiją ir Austriją, neabejotina, kad ji domėtųsi ir kitų Europos kraštų gaminiais. Lietuviai, norintieji vienu ar kitu būdu tais siūlymais pasinaudoti, prašomi kreiptis į Vokietijos Krašto Valdybos Informacijos Skyrių, (20a) Hannover-Kleefeld, Hegel str. 6, Litauisches Zentralkomitee.

IŠ VOKIEČIŲ SPAUDOS ŽMONIŠKUMO DOKUMENTAI

„Frankfurter Allgemeine“ gruodžio 23 d. agentūrinėje žinutėje duoda iš Hannoverio, augščiau nurodyta antrašte, tokį straipsnį, pasinaudojant Vokietijos Krašto Valdybos vokiečių kalba leidžiamu „Informationsblatt“.

„Lietuvių Centro Komiteto Vokietijoje (būstinė Hannoveryje) gauta visa eilė laiškų, kuriuse Rytprūsių gyventojai reiškia savo padėką už jiems lietuvių suteiktą pagalbą, kai Rytprūsių šiaurinė dalis buvo užimta sovietų armijos. Laiškų rašytojai vaizduoja, kaip jiems pavyko didžiojo bado metu prasiveržti į sovietinę Lietuvos respubliką, kur jų gyvybė buvo išgelbėta tik lietuvių ūkininkų dėka. Vienas jaunas vokietis praneša, kaip lietuvių ūkininkas jį laikęs savo „trečiuoju vaiku“, saugodamas jį nuo sovietų policijos agentų. Vienas sugrįžėlis dėkoja savo draugų vardu už karo belaisviams suteiktą pagalbą tokiais žodžiais: „Jei nebūtų buvę lietuvių, tai daugelis mūsų būtų mirę badu“. Lietuviai už teikiamą pagalbą nukentėdavo, bet nesiliaudavo toliau mums padėti.

Viena moteris iš Karaliaučiaus rašo, kad jai ir kelioms kitoms moterims pavyko su ukrainiečių karininkų pagalba patekti į Lietuvą. Ten jas apdovanojo pinigais ir maistu. Net lietuvių vaikai, sutikdami jas pakeliui į mokyklą, atiduodavo joms savo pusryčius. Kai ji sunkiai susirgo, vienas lietuvis ūkininkas ją slaugė šešias savaites. Kitas lietuvis darbininkas valgydino net tryliką vokietaičių. Visi gyventojai darė, ką galėdami, padėti ir apsaugoti vokiečius, nors jiems grėsė didelės bausmės. Dar kita vokietė rašo Lietuvių Komitetui: „Aš pati esu giliai dėkinga Jūsų tautiečiams, be kurių nuoširdžios pagalbos nei aš, nei daugelis kitų vokiečių nebebūtume išvydę mūsų tėvynės“.

PABALTIJO SPAUDOS AGENTŪRA

Pabaltiečių Tarybos priimtasis Pabaltijo Spaudos Agentūros įstatų projektas buvo pateiktas susipažinti ir Krašto Valdybai, kuri neįnešė jokių pastabų ar pakeitimų.

Norima eiti prie šios agentūros steigimo projekto įvykdymo. Pabaltijo Spaudos Agentūra leistų vokiečių kalba mėnesinį biuletenį Vokietijos ir šiaip laisvojo pasaulio spaudai.

Tokio biuletenio pasirodymas pageidaujamas Naujiesiems Metams, juo labiau, kad jame galėtų būti tinkamai paminėtos sausio mėn. estų ir vasario mėn. lietuvių Tautos Šventės.

Jei pavyktų techniškai sutvarkyti pirmojo biuletenio pasirodymą sausio mėn., tai Vokietijos Krašto Valdybos vokiečių kalba leidžiamojo biuletenio „Informationsblatt“ numatoma nebeleisti. Jo skaitytojai numatoma aprūpinti naujai išleidžiamuoju Pabaltijo Spaudos Biuro biuleteniu.

DIDZIOJI MOTERU VEIKEJA

A. A. DR. VERONIKA KARVELIENE - BAKSYTE

Gimė 1998 m. gruodžio mėn. 13 d. Suoleliuose, Kuktiškių parapijoje, Utenos apskrityje, ūkininkų šeimoje. Veronika Bakšių šeimoje buvo pati jauniausia. Savo vaikystę praleido Paraudės vienkiemyje prie didelio ir gražaus Paraudės ežero, kuris buvo giliai surištas su jos tėviškės ir vaikystės atsiminimais.

Pirmuosius mokslus pradėjo didelės lietuvių gaivintojos Vileišienės įsteigtoje mokykloje Vilniuje ligi trečiosios gimnazijos klasės. 1912 m. įstojo į trečiąją Vinogradovienės rusų gimnazijos klasę.

1915 m., besiartinant vokiečių kariuomenei Vilniaus link, kartu su lietuviškuoju jaunimu pervažiavo į Voronožą, kur 1918 m. baigė Martyno Yčo mergaičių gimnaziją. Po to grįžo į Vilnių pas savo vyriausią brolį A.a. kun. Dr. Juozą Bakšį, kuris tuo laiku redagavo lietuvių katalikų laikraštį „Aušrą“. Vokiečių okupacijos metu kun. Dr. J. Bakšys buvo vienas žymiausių lietuvybės atstovų. Jis daug prisidėjo, kad pirmoji Lietuvos valstybės konferencija galėjo būti sušaukta Vilniuje. 1924 m., eidamas Merkinės gimnazijos direktoriaus pareigas, už sudarymą sąlygų lietuviškajam jaunimui iš lenkų okupuotų sričių pereiti į Lietuvą ir mokslintis Lietuvoje buvo lenkų pašautas ir 1925 m. pradžioje, baigdamas sveikti, staiga mirė, Kun. Dr. J. Bakšio vardas dar ir šiandien gyvas Merkinės srityje, kur jis padėjo daugeliui įsigyti mokslą. Be kunigo Dr. Juozo Veronika turėjo dar vieną brolį kunigą Praną, kuris, būdamas Panevėžyje vikaru, 1918 m. belankydamas ligonis, užsikrėtė dėmėtąją šiltine ir dar visai jaunas mirė.

1919 m. buvo bejstojanti į Vilniaus universitetą, bet besiartinant Želigovskio armijai, pabėgo į Kauną ir ligi 1921 m. dirbo ELTOJE vakarais lankydama Augštuosius Kursus, Lietuvos Universiteto pirmtakūną.

1921 m. buvo priimta į Muensterio universiteto filosofijos fakultetą. Ten studijavo vienerius metus, po to persikėlė į Muencheno ir vėliau į Karaliaučiaus universitetus. Studijavo pedagogiką, psichologiją ir vokiečių literatūrą. Dėl nesveikatos ir kitų kliūčių studijas galėjo baigti tik 1929 m. Karaliaučiaus universitete filosofijos daktarės laipsniu. Parašė disertaciją: „Beitrag zur Geschichte des Kampfes um die Schulsprache in Litauen (mit besonderer Beruecksichtigung der Zeit der grossen Reformen (1855—1864).

Nuo 1930 m. ligi 1940 m. gyveno Noreikiškių ūkyje, Garliavos valsč. Kauno apskr. Užėmus Lietuvą rusams, 1940 m. grupjūčio mėn. 26 d. su penkių metų dukrele perėjo Vokietijos sieną. Kur pasiliko ligi 1942 m. rugpjūčio mėn. Tais metais grįžo į Lietuvą, bet 1944 m. liepos mėn. 7 d. okupacinės vokiečių valdžios ištremta su visa šeima išvyko iš Lietuvos. Ligi 1945 m. gyveno Austrijoje, Vienoje, po to persikėlė į Vokietiją: trumpam laikui į Deggendorfą, o 1945 m. gale į Tuebingeną, kuriame išgyveno ligi pat savo gyvenimo galo. Sveikatai pablogėjus, atsigulė į Strasburge esančią Visų Šventųjų ligoninę, kurioje po sunkios kėpenų operacijos ir plaučių uždegimo 1952 m. gruodžio mėn. 27 d. 8 val. staiga mirė.

VISUOMENINĖ VEIKLA

Didelę savo gyvenimo dalį pešventė keliams ieškoti, kad Lietuvos moteris turėtų teisių lygybę ne tik teorijoje, bet ir gyvenime. Ypač rūpinosi Lietuvos ūkininkai atitinkančių moters pašaukimui sąlygų sukūrimu.

PRIEŠ PIRMĄJĮ DIDĮJĮ KARĄ

1913 m. įstojo į Vilniaius ateitininkų kuopą. Ateitininkų organizacijoje aktyviai dirbo, vadovaudama mergaičių kuopelėms ir dalyvaudama mišriose moksleivių ir studentų ateitininkų valdybose, rašydama referatus ypač mergatėms rūpimais klausimais.

A. † A. Dr. Veronika KARVELIENĖ BAKŠYTĖ

LAISVOJE LIETUVOJE

1918 m. rudenį, grįžus iš Rusijos, dalyvavo savivaldybių rinkimuose ir buvo išrinkta į Valsčiaus Tarybą Utenoje.

1919 m. pradėjo dirbti Katalikių Moterų Draugijoe, kuriai pirmininkavo M. Galdikienė, ir Abolicionistų Draugijoje, kuriai iš pradžių vadovavo Bitė - Petkevičaitė, o vėliau Dr. Kalvaitytė.

Studijų metu teko pertraukti darbą. Užsienyje bestudijuodama visą laiką aktingai dalyvavo Vokietijoje studijuojančių ateitininkų organizacijoje. Viešnios teisėmis dalyvavo vokiečių katalikių studenčių organizacijoje „Vinifreda“.

Nuo 1929 m., baigus studijas, Lietuvoje aktingai ir be pertraukos dalyvavo įvairiose moterų organizacijų valdybose ligi pat 1940 m. rusų okupaciijos: Katalikių Moterų Draugijoje, Katalikių Organizacijų Sąjungoje, Ateitininkių Taryboje, Abolicionistų Draugijoje, Mergaičių Globos ir Motinos ir Vaiko Sekcijoje prie Katalikių Moterų Draugijos, Kalinių Globos Draugijoje „Soterija“.

1929 m. įsteigė prie Katalikių Moterų Draugijos Mergaičių Globos Sekciją su Mergaičių Globos biuru ir Darbo Namais. Tam reikalui išrūpino pirmąją pašalpą iš Vidaus Reikalų Ministerijos.

1931 m. suorganizavo Motinos ir Vaiko Sekciją, paruošė jai darbo planus, motinybės namų projektą ir išrūpino jiems pašalpą.

Katalikių Moterų Draugijoje sutvarkė pašlijusią medžiaginę padėtį ir tuo sustiprino jos išsilaikymą. Ruošė Draugijos veikimo planus, aktngai dalyvavo paskaitomis suvažiavimuose. Tais pat metais dalyvavo viename iš suruoštų Pabaltijo moterims vaikams globoti suvažiavimų su referatu „Vakų auklėjimas svetimose šeimose“.

Nuo 1930 m. iki 1940 m. dirbo kalinių Globos Draugijoje „Soterija“, beveik kas antrą sekmadienį besilankydama Kauno sunkiųjų darbų kalėjime, daugiausia pirmininkaudama ruošiamiems kaliniams koncertams ir ruošdama paskaitas įvairių švenčių proga. Be to dar lankė Panevėžio, Šiaulių, Alytaus, Varnių, Dmitravo ir kt. kalėjimus bei stovyklas su paskaitomis kaliniams. Paruošė daug maisto produktų siuntinių. Drauge su visa „Soterijos“ Valdyba lankėsi pas Vidaus Reikalų ir Teisingumo ministerius keldama kalinių sąlygų pagerinimo klausimą. Dėjo pastangų perkelti didesnius kalinių motinų vaikus į tinkamas patalpas jų augimui ir mokymui.

TREMTYJE

Pasibaigus karui, 1945 m. Tuebingene atkūrė Ateitininkių Tarybą, Katalikių Moterų Draugiją ir Katalikių Organizacijų Sąjungą. Iš naujo užmėzgė santykius su Pasaulio Katalikių Moterų Organizacijų Unija, Pasaulio Katalikių Mergaičių Federacija ir Tarptautine Mergaičių Globa. Suorganizavo Lietuvos atstovavimą šių trijų organizacijų kongresuose - Romoje 1947 ir 1952 m. Didžiausia dalimi jos iniciatyva ir darbu buvo surinkta medžiaga ir kruopščiai pasiruošta kongresams, kad iškelus lietuvės moters ir mergaitės dabartinį kančios kelią Lietuvoje ir ištrėmime.

1947 - 1948 metų laikotarpyje dirbo kaip socialinė kalinių globėja Wuerttembergo kalėjimuose. Lankė daugiausia ilgam laikui sunkiems darbams nuteistus DP kalinius, teikdama jiems moralinę ir materialinę pagalbą. Rūpino Raudonojo Kryžiaus pakietus. Aprūpino kalinius jų gimtųjų kalbų knygomis, susinešdama su jų tautiniais komitetais ir suvesdama juos į kontaktą su komitetais ir dvasininkais, kuriems išrūpino leidimus lankyti kalėjimuose savo tautiečius.

Išemigravus organizacijų darbuotojoms ir narėms į įvairius pasaulio kraštus, pradėjo katalikių moterų ir mergaičių apjungimo darbą, kurį toliau tęsė susidariusi Pasaulio Lietuvių Katalikių Organizacijų Sąjungos Valdyba Paryžiuje 1951 m. Išemigravus Pasaulio Lietuvių Katalikių Organizacijų Sąjungos Pirmininkei M. Galdikienei, 1952 m. birželio mėn. perėmė pirmininkavimą. Naujai pertvarkė Pasaulio Lietuvių Katalikių Organizacijų Sąjungos pagrindus. Jos skatinimų ir raginimų dėka įsikūrė dar 3 naujos Lietuvių Katalikių Moterų Draugijos. Katalikiškoje spaudoje skatino mergaičių ir moterų skyrių įvedimą, kuriuose būtų galima talpinti grynai moterims rūpimais klausimais straipsniai.

1947 ir 1950 m. dalyvavo motinų klausimams suruoštuose kongresuose Paryžiuje.

1950 m., Šventųjų Metų Proga, Jo Šventenybės Popiežiaus Pijaus XII buvo apdovanota ordinu 'Pro Ecclesia et Pontifice' už jos nuopelnus Katalikiškajai Akcijai.

SPAUDA

Nuo 1929 m. ligi XX AMŽIAUS atsiradimo redagavo RYTO savaitinį Moterų Skyrių, daugiausiai pati užpildydamą jo skiltis, rašydama dažniausia auklėjimo ir moterų veiklos užsieny klausimais.

Nuo 1929 ligi 1940 m. bendradarbiavo MOTERYJE ir NAUJOJOJE VAIDILUTĖJE. Rašė daugiausia auklėjimo klausimais ir iš tarptautinės veiklos.

Skaitlinguose Katalikių Moterų Draugijos kursuose ir suvažiavimuose skaitė paskaitas taip pat dažniausia auklėjimo klausimais.

Ji yra padėjusi ne vienai neturtingai studentei užbaigti savo studijas ir nemažam būriui giminių išeiti mokslą.

N. B - tė

SVETUR MIRUSIEJI LIETUVIAI

Vokietijos Krašto Valdyba, užmezgusi ryšius su pabėgėlių organizacijomis ir įstaigomis, gauna žinių iš įvairių šaltinių apie lietuvius. Yra gauti šie oficialus pranešimai apie mirusius lietuvius ir, kur tai buvo galima sužinoti, jų palaidojimo vietą. Šie lietuviai mirė svetimų tarpe ir apie jų likimą artimiesiems nieko nežinoma. Jų mirimo dokumentacija pravesta šioje Vokietijos metrikacijos įstaigoje: Standesamt I, Berlin C, 2, Stralauerstr. 43. Reikalui esant, šioji metrikacijos įstaiga gali išduoti mirusiųjų mirimo metrikas.

Lietuvių pavardes skelbiame taip, kaip jos yra vokiečių įstaigų užrašytos, patys, jų netaisydami, kad nesuklaidintume artimuosius, kuriems bus geriau žinomos jų pavardės ir vardai.

Misciskas Juozas, gim. Sintautuose, 29.9.26., miręs 17.10.45 Muenster-Lager Palaidotas: Waldfriedhof, Muenster-Lager

Danilowitsch Ivan, gim. 8.1.15. Berszty, miręs 4.9.44. Bruessel. Mirusio kilmė Gardino apskr. paštas Pozecr.

Cirvinskas Stasys, gim. Rietave 18.12.25., miręs 27.4.45. Lichtenwald, bei Regensburg Obpf., ten pat ir palaidotas.

Bubelis Alfonsas, gim. Notenuose (Kupiškis) 11.7.25. miręs 15.2.45., Lindenau, kr. Heiligenbeil, palaidotas ten pat karių kapinėse.

Jucius Petras, gimęs Langlio 28.3. 04., žuvęs kare 27.4.45., nežinomoje vietoje, palaidotas Ehrenfriedhof „Schlageter“ Platz zw. Bau 6 u.N, Grab. Nr. 5, žmona gyvenusi Šiauliuose.

Jucius Isidor, gim. Švekšnoje 19. 12.19. miręs 24.4.45., Res. Laz. Garmisch, palaidotas Heldenfriedhof Garmisch, Abt. 60, Rh. 2, Nr. 5.

Jonušas Stepas, gim. Tauragėje, 8.8.23., žuvęs kare 9.3.45. Pilau, palaidotas Neuer Krgfrdh. „Nordmole“, Pillau, Block K. Reihe 4, Grab Nr. 1876.

Laskauskas Ignatz, gim. Troškūnuose 1.9.14. miręs 2.6.45., vieta nežinoma, galvojama apie Rumuniją.

Szepoks Mikitis, gim. 21.12.64. mirimo data nežinoma. Palaidotas Frdfh. I Pillau, rechts d. Kapelle, Massengrab.

Apanavičius Algis, gim. Kaune, 10.11.26. miręs 11.2.45. Wuerzburg, palaidotas Militarfrdhf. Wuerzburg.

Gabrys Vitas, gim. Marijampolėje 14.4.25. miręs 2.4.45. Res. Lazaret III, Klafenfurt, palaidotas: Friedhof i. Klagenfurt Reihengzab. (Feld XVIIa, Reihe 12, Grab Nr. 9.

Bieliauskas Jonas, gim. Sėtoje 31.5.15., miręs Dieppe 13.10.45., palaidotas Friedfoh Dieppe, Grab 286, Block F.

PRANCUZIJA

Prancūzai apie lietuvių krepšininkus, „Sport-East“ Nr. 102/1952 (gruodžio 22 d.) įsidėjo platų aprašymą ir didelę nuotrauką, vaizduojančią, kaip pasižymėjęs lietuvių krepšininkas T. Gailius moko krepšinio sporto jo ir Grybausko suorganizuotą Mulhouse mieste jaunųjų prancūziukų krepšininkų mokyklos gabiausią 12 metų mokinį mažąjį Laruelle, balansuojantį piršto galu sviedinį. Laikraštis iš savo pusės prideda, kad mažasis Laurelle ateity žada būti nauju Grybausku. Apie Grybausko sėkmę laikraštis skelbia antrašte per 3 skiltis. Prancūzų sporto laikraščiai „L'Equipe“, „L'Alsace Sports“ ir kt. plačiai aprašo V. Grybausko ir T. Gailiaus pasirodymus, visur juos atžymėdami kaip lietuvius. Sporto klubas F.C.M. kuriame Grybauskas ir Gailius žaidžia, po laimėjimo prieš klubą Bellegarde išlaikė savo poziciją geriausiose prancūzų krepšininkų eilėse.

Lietuvos atstovas Paryžiuje Dr. S.A. Bačkis iš Paryžiaus Naujųjų Metų proga tarė per radiją žodį į Lietuvą, nupasakodamas, kas daroma užsienyje Lietuvai laisvinti, ir ragindamas ištesėti, kol ateis diena, kai laisvas pasaulis nebeleis tyčiotis iš švenčiausių žmogaus teisių, o pavergtosios tautos vėl atgaus savo laisvę.

SVEICARIJA

Šveicarijos lietuvių vadovybė išleido naują „Šveicarijos Lietuvių Žinių“ numerį. Šveicarijos lietuviai aktyviai prisideda prie savo tautiečių Vokietijoje parėmimo ir Vasario 16 d. gimnazijos išlaikymo.

Dail. J. Katiliūtės-Stanulienės paveikslų parodą Ženevoje gražiai įvertino Ženevos spauda.

Šveicarijoj gyvenančio prof. J. Ereto duktė Aldona Eretaitė sėkmingai reiškiasi vaidybos mene Mannheime, Vokietijoje, kur su ja teatro pratęsta sutartis 1953/54 metams.

OLANDIJA

Amsterdame gyvena žymus olandas, kuris pereitais metais susipažino su lietuviais ir ėmėsi mokytis lietuvių kalbos. Savo olandiškai pavardei C.V. Billing pridūrė lietuvišką galūnę ir laiškuose jis dabar pasirašo — Billingas. Jis artimai bendrauja su vietos lietuviais. Belgijos LB valdyba šiam lietuviškos dvasios olandui padovanojo M. Biržiškos „Lietuvių Tautos Kelią“, o D. Britanijos LS leidykla nusiuntė p. Billingui Br. Daubaro „Neramu buvo Laisvės Alėjoje“ knygą su autoriaus įrašu. C.V. Billingas, norėdamas Kalėdoms įsigyti lietuviškų knygų, šitaip rašo spaudos platintojai D. Daunoraitei (Lietuviškai!): „Gerbiamoji Panele, Skubu jums pranešti, kad šiandien gavau jūsų knygų siuntinį. Visos tvarkoje. Didelis ačiū už malonius rūpesčius. Didelį džiaugsmą ir žavėjimą man padarė puikus „Metų“ leidinys. Aš nežinau kuo daugiau džiaugtis ir stebėtis — tipingomis, gražiomis raidėmis, arba sultingais Jonyno medžio raižiniais. Skaityti šią nuogiliausią Lietuvių Tautos veikalą dar neiveikiu, teturiu mokytis. Linkiu Jums viso geriausio ir pasilieku su tikra pagarba C.V. Billingas“.

Jau galima gauti Vokietijos Krašto Valdybos naujai išleistą pulk. Petruičio knygą — *„Kaip jie mus sušaudė“*. Knygos kaina 9 šil. Kreiptis — pas DBLS spaudos platintoją Dainorą Daunoraitę, 49, Thornton Ave. London, W.4. Spaudos platintojams knyga išsiunčiama, nurodžius egzmpl. skaičių.

Mūsų gyvenimas

GRAŽIAI PAVYKĘS LONDONO SKYRIAUS LINKSMAVAKARIS

Vykdydamas DBLS VI suvažiavimo nutarimą, kad kiekvienas skyrius šiemet suruošia specialų parengimą, kurio visą pelną skiria Sąjungos centrui, Londono skyrius sausio 3 d. Lietuvių Soc. Klubo salėje suruošė linksmą šeštadienio vakarą. Atsilankė gražus būrys iš senosios ir naujosios emigracijos, be to, keliolika jau čia gimusių lietuvių. Šokių grupė, vadovaujama V. Turūtos, solo dainavo Povilavičius ir Černius, akomponuojant p. Černienei, „Linksmieji broliai" — Alkimavičius, Turūta ir Šalčiūnas padainavo Londono aktualijas.

Vakaro metu šokiams grojo ir tautiniams šokiams bei „linksm. broliams" akomponavo J. Kulvietis.

A.M.

PRANEŠIMAS SENIESIEMS SKAITYTOJAMS

„B. Lietuvio" administracija, dažnais, atvejais sulaikiusi laikraščio siuntimą nepratęsusiems prenumeratos, susilaukia senųjų skaitytojų priekaištų už ... nepasitikėjimą. Maloniai prašome tų skaitytojų, kurie iki šiolei nepratęsė 1953 metams prenumeratos, pranešti administracijai, jei laikraščio tolimesnis siuntimas būtų nepageidaujamas.

Nepranešusiems, seniesiems skaitytojams, nors jie būtų ir neužsimokėję, laikraštis bus siunčiamas kreditan.

* * *

WOLVERHAMTONIEČIAI ATVYKSTA Į SPAUDOS BALIŲ

Veiklusis Wolverhamtono skyrius organizuotai atvyksta į ruošiamą sausio 31 d. Spaudos Balių. Tikimasi, kad jų ekskursija Londone viešės šeštadienį ir sekmadienį.

MIRĖ SIMONAS MOZŪRAITIS

Sausio 6 d., per Tris Karalius, Nottinghame mirė sulaukęs 81 metų lietuvis Simonas Mozūraitis.

Velionis buvo suvalkietis. Gyveno Sudargo parap., Kirslių kaime, kur turėjo 14 ha žemės. Šeima buvo didelė — viso aštuoni vikai, tad tėvui reikėjo gerai suktis, kad visi būtų aprūpinti.

Velionis į Vakarus nuo komunistų okupacijos traukėsi su savo žmona ir dukterimi. Arenswalde, Rytų Vokietijoje, ūmai prasiveržus raudonajai armijai, nuo savo žmonos pasimetė, kuri liko nežinioje.

Kai į Angliją atvažiavo jo duktė ir įsikūrė Nottinghame, artimųjų pagalba atsiėmė ir senelį tėvą. Tačiau jo sveikata nebuvo gera, — vis kažin kas spaudė krūtinę. Negalavimams gal pekenkė ir Anglijos drėgnas oras.

A.a. Simonas mėgo pasikalbėti su žmonėmis, kurie ypač pažino jo gyvenamą vietą. Kai prieš mėnesį suo juo kalbėjausi, mudu abu prisiminėme gražiuosius Sudargus, medinę bažnyčią, prie kurios statymo taip uoliai prisidėjo ir velionis, gražų Nemuną, kaimyninį Jurbarką ir didžiuosius atlaidus abiejuose miesteliuose.

Blogiau pasijutęs, a.a. Simonas nenorėjo gulti ligoninėje. Jausdamas, kad jo gyvenimo saulė jau leidžiasi, norėjo namuose, prie artimųjų, užmerkti akis amžinam poilsiui.

Kukliai, bet nuoširdžiai a.a. Simonas buvo palaidotas sausio 10 d. Nottinghamo kapinėse.

Velionio vienas sūnus 1940 m. buvo ištremtas į Sibirą. Viena duktė — Agota Dunaitienė — gyvena JAV, antra Nottinghame. Kai kurių likimas iš viso nežinomas.

Amžiną atilsį duok mirusio sielai, Viešpatie!

J. Kz.

NOTTINGHAMO LIETUVIŲ ŠVENTĖ

Nottinghamo lietuviai sausio 11 d. turėjo didelę šventė, prie kurios buvo rengtasi jau keli mėnesiai. Tą dieną buvo pasiaukota Nekalč. Marijos Širdžiai, dalyvaujant Nottinghamo Vyskupui Ed. Ellis. Taipgi dalyvavo svečias iš Londono — kun. A. Kazlauskas.

Sekmadienį prieš pat pamaldas galingai sugriaudė vargonai ir, A. Maldučio rūpestingai parengtas choras iškilmingai sugiedojo „Ecce Sacerdos Magnus". J.E. Vyskupui žengiant į bažnyčią pro didžiąsias duris, jį pasitiko su šv. vandeniu ir kryžiumi kun. J. Kuzmickis, o baltai apsirengusios mažutės mergaitės, lydimos taut. rūbais pasipuošusių palydovių, barstė gėles.

Pamaldų metu pirmą visą Mišių partitūrą išpildė perorganizuotas choras, kuris su dideliu pasiaukojimu A. Maldučio parengas padarė didelio įspūdžio ne tik lietuviams, bet ir aukštiesiems svečiams. Vyskupo sekretorius prasitarė: „Buvo taip, kaip Romos Šv. Petro bazilikoje".

Mišių metu lietuviams, gausiai bažnyčioje susirinkusiems, pamokslą pasakė J.E. Vyskupas. Jis paminėjo į lietuvius kalbąs kaip Šv. Tėvo atstova tremtiniams, priminė komunistų persekiojimą Lietuvoje, lietuvių vyskupų ir kunigų teismus ir terorą ir ragino tremtinius laikytis savo tikėjimo, už kurį taip skaudžiai kenčia dvasiškiai ir pasauliečiai Lietuvoje. „Būdami gerais katalikais, būsite geri lietuviai", pabrėžė Ganytojas. Toliau priminė moterystės sakramentą, kuris yra neišardomas ir ragino duoti pavyzdį ir vietiniems. Baigdamas, išreiškė viltį, kad Lietuva bus laisva ir lietuviai galės laisvai tvarkytis savo krašte. Po to suteikė ypatingą palaiminimą su 100 dienų atlaidas tikintiesiems.

Po iškilmingų Mišių J.E. Vyskupas suteikė palaiminimą Švč. Sakramentu, o tuo metu buvo perskaitytas pasiaukojimo aktas Nek. Marijos Širdžiai.

Tuojau po pamaldų parapijos salėje buvo bendros vaišės, kuriose dalyvavo per šimtą lietuvių su savo svečiais — Vyskupu, jo sekretoriumi ir Šv. Patriko bažn. klebonu. Vaišes trumpa kalba pradėjo bažn. komiteto pirm. J. Strumskis, prašydamas Ganytoją palaiminti stalus. Jaukiai besivaišinant prie rūpestingų gražiai ir gausiai apkrautų stalų, J.E. Ganytoją lietuvių kat. bendruomenės vardu sveikino J.Strumskis jun. su p. Galbuogiene, įteikdami dovanu adresą ir lietuvių tautodailės kūrinį — iš medžio išdrožtą kryžių, gaubiamą pušų (V. Jokubaičio darbą). DBLS vietinio skyriaus vardu Ganytoją sveikino p. Kasparas. Kapelionas padėkojo Ganytojui už malonų apsilankymą ir tada visi vaišių dalyviai entuziastiškai sugiedojo Ilgiausių metų. Paskum laiką įvairino vaikų deklamacijos ir dainos (V. Galbuogytė, Ryches, Radzevičiūtė) ir visų gražiai sudainuotos sutartinės, kurios Ganytojui paliko gražų įspūdį, nes jis vis prašė dar ir dar kokią dainą padainuoti.

Ganytojas domėjosi Lietuvos praeitimi, tremtinių gyvenimo sąlygomis ir ypatingai maloniai sveikino vaikučius ir seniausią lietuvę moterį, P. Klumbių močiutę, kurią prašė, rožančių kalbant, ir už jį pasimelsti. Baigiamoje savo kalboje J.E. Vyskupas padėkojo visiems už malonų priėmimą ir pasidžiaugė kartu praleistu laiku. Gavę iš Ganytojo palaiminimą, visi lietuviai gražiai sugiedojo „Marija, Marija" giesmę.

Tenka pažymėti, kad bažnyčioje ir vaišėse dalyvavo lietuvių iš plačių apylinkių. Buvo jų iš Corby, Derby, Mansfieldo ir kitur. Visa gi šventė domėjosi vietos reporteriai, kurie buvo atvykę su specialiu fotografu ir atskirai kalbėjosi su lietuvių kapelionu.

Reikia džiaugtis, kad Nottinghamo lietuviai taip gražiai surengė religinę šventę ir taip vykusiai reprezentavo lietuvius aukštojo svečio akivaizdoje. Už tai padėka bažn. komitetui (J. Strumskiu Klumbiui ir Sabuliui), darbščiam ir energingam vargoninkui A. Maldučiui bei choristams, visoms šeimininkėms, taip uoliai talkininkavusioms ir visiems lietuviams, taip nuoširdža prisidėjusiems prie šventės.

j.k.

Wolverhamtono atžalyno susitikimas su dovanas atnešusiu Seneliu. MAŽUJŲ ŠVENTĖ LIETUVIŲ NAMUOSE, Londone.

SKAITYTOJŲ LAIŠKAI

GERB. „BRITANIJOS LIETUVIO" REDAKCIJAI

Nežiūrint, kad laikraščio kaina pakelta, vistiek atrodo, kad 1953 metais iš Birminghame gyvenančių lietuvių laikraštį užsiprenumeruos 95 proc. *Čia manoma, kad liks tik tokie, kurie nemoka skaityti.* Ta pačia proga prašome Gerb. Administraciją laikraščio siuntinėjimą tvarkyti taip, kad jis būtų gaunamas šeštadieniais. Pastebėta, kad skaitytojai nervuojasi neradę laikraščio grįžę iš darbo šeštadienį. Daugumai sekmadienis yra vienintelė diena peržiūrėti lietuvišką spaudą. Laikraštis gautas pirmadienį yra neperskaitomas ir todėl nustoja savo vertės.

Taip pat čia apgailestaujama, kad laikraštis paliktas senuoju „Britanijos Lietuvio" vardu. Daugumai birminghamiečių nesuprantama, kodėl buvo atsižvelgta į tą mažą rezistencinę (iš praeito suvažiavimo diskusijų), kuri rezistavo prieš laikraščio sueuropinimą (visišką).

Praeitis ir dabartis rodo, kad ta grupė rezistavo ir rezistuos prieš viską kas ne jų sukurta ar kuriama. Visiškas laikraščio sueuropinimas, net pavadinant jį „Europos Lietuviu" būtų turėjęs dar didesnį pasisekimą, nes tuo būtų buvę pritraukta daugiau bendradarbių iš Europos ir, beabejo, daugiau skaitytojų iš kituose kraštuose gyvenančių lietuvių. Kiekvienam gi lietuviui, kur jis begyventų, yra nepaprastai įdomu gauti bent kiek žinių iš to krašto ir iš tos vietovės iš kur jis emigravo. Pastebėta, kad skaitytojai atydžiai seka ir įdomaujasi Europos lietuvių gyvenimu.

P. Skaisgiris

Šeštadienį, grįžęs iš darbo, vos duris pravėręs, sutikau savaitinį svečią BL., įlindusį pro durų apačią. Iš džiaugsmo nė durų neuždaręs, ėmiau kalbėtis su mielu svečiu. Svečias, atrodė, išdidesnis nei praėjusiais metais. Na, jis turi ir pagrindo didžiuotis, nes per tokį trumpą laiką nuo savo gimimo jis jau pasiekė visas Europos lietuvių kolonijas ir yra pasiryžęs lankyti kiekvieną jį mylintį. O mylėti jį tikrai verta. Iš savo praktikos patyriau, kad ir tie kurie neprisivertė pasiųsti jam kelionpinigių ir paprašyti, kad juos lankytų asmeniškai, pamatę pas kaimyną išdidžiai gulintį tarp kitų laikraščių, BL pirmiausiai čiumpa.

Tad, siusdamas mielam svečiui 35 šil. kelionpinigių, prašau lankyti mane per visus 1953 m. O visiems, kurie neprisivertė pasikviesti jį praėjusiais metais, neatidėliojant padaryti tai šimet.

A. Norvaišas.

Labai nemalonu, kad Tamstos mane išbraukėte iš skaitytojų tarpo. Vos kelias dienas pasivėlavau su užsimokėjimu, o jūs jau ir išbraukėte mane ir bijojote prisiųsti prmą numerį, gal kad nesubankrutuotumėt. Netikiu, kad dėl vieno numerio bankrutuosite, nors jis ir dingtų. O gal tai padarėte dėl to, kad šįmet jau esate turtingesni ir savo seną skaitytoją, kuris prenumeravo laikraštį per keturis metus, tegaudamas tik 10 šil. ir nežiūrėdamas laikraščio menkumo, nes jautė, kad jo pareiga yra palaikyti savo tautinę spaudą. Skaitau ne tik BL, bet ir keletą kitų lietuviškų laikraščių, žurnalų ir retkarčiais nusiperku lietuvišką knygą. Šįmet esu materiališkai stipresnis, tik visa bėda, kad vis dar negaliu atsisveikinti su ligonine, kuri jau keturi metai laiko mane priglobusi po sovo sparnu. Tad ir pasakiau viską, ką turėjau savo širdy, prašau nepalaikyti už blogą ir siųsti BL per visus 1953 m.

A. Mackevičius

Adm. pastaba. Laikraščio siuntinėjimas niekam nebuvo nutrauktas, kas jį skaitė 1952 metais. Bet gerb. skaitytojai, kurie negali dabar užsimokėti už laikraščio prenumeratą, prašomi bent pranešti laišku administracijai, kad laikraštį prenumeruos, kad galima būtų žinoti, kiek egzempliorių reikia spausdinti.

Administracija

Linkiu, kad BL stiprėtų jūsų rankose, kaip šiais metais. Dviem puslapiais padidėjo, tad ateinančiais metais laukiu, kad jis lankytų jei ne kasdien, tai bent du kartu per savaitę-*būtinai.* Gyvenime taip yra, kas neina pirmyn, eina atgal. Jūsų kruopščiu darbu ir mūsų skaitytojų nuoširdžia parama, jis turi eiti pirmyn ir eis!

A. Lapinskas.

„Linkiu BL" po persitvarkymo klestėti ir sutraukti kuo daugiausiai skaitytojų, ne tik iš D. Britanijos lietuvių tarpo, bet ir iš kitų kraštų, kur gyvena lietuviai".

Pr. Duoba

SPORTAS

Veda V. Steponavičius

„KOVAS" ATSILYGINA UŽ PRALAIMĖJIMĄ

Š.m. sausio mėn. 3 d. „Kovas" vėl susitiko su Manchesterio YMCA, I-ma k-da, kuri porą savaičių atgal suteikė koviečiams pirmą pralaimėjimą. Šį kartą buvo YMCA eilė. Nors iki pirmo kėlinio vidurio YMCA ir vedė žaidimą savo naudai, bet nuo ten koviečiai, nors ir būdami tik penkiese, be atsarginių, perėmė žaidimą į savo rankas Pirmas kėlinys baigiamas lygiomis. 20:20.

Antrame, nors žaisdami labai atsargiai, kad neišsifaulavus, privedė rungtynes prie laimėjimo 42:40.

Žaidė ir taškus pelnė: Dambrauskas —15, Puzinas — 9, Virbyla — 9, Tamoliūnas — 6, Aleknavičius — 3.

Šis laimėjimas pastatė „Kovą" Manchesterio Lygos I-mos Divizijos I-oje vietoje.

D. Britanijos krepšinio s-gos nutarimu „Kovui" teks dar kartą susitikti su ta pačia k-da ir tada laimėtojas eis susitikti su kitų apygardų nugalėtojais, kad išaiškinus šių metų Anglijos krepšinio meisterį. Šios svarbios rungtynės turi būti sužaistos iki sausio mėn. pabaigos. Reikia tikėtis, kad koviečiai pasitemps ir laimės šias lemiamas rungtynes.

Tenka tik apgailestauti, kad kai kurie koviečiai, po „Kovo" vidaus persitvarkymu, neberanda reikalo dalyvauti „Kovo" eilėse, ypač dabar kai prieita lemiamas laikotarpis.

Tuo tik parodomas menkas sportiškas-lietuviškas susipratimas. Norėtusi tikėtis, kad jie persitvarkys ir grįš prie bendro darbo.

Nepamirškime užsiregistruoti Pabaltiečių sporto šventei.

(atkelta iš psl. 3)

daraščio ženklus, pabandžiau perskaityti Karkiemio bazaltinio kampinio akmens įrašą. Jo foto atvaizdas yra D. G. Hogarth'o leidinyje Carchemish, Part I, Plaet A.6. Įrašas turi devynias eiles. Iš antros eilės sužinojau, kad pasakojimas yra surištas su Karkar tvirtove. Ten didelis mūšis hititų konfederacijos su Asirijos Shalmaneseru II buvo 953 m.

Pirmoje eilėje radau tokius žodžių skiemenis:

Esu vake araeir aras sunas die balta namuke asritas bumavataas veita ažarinu abumataa diesau kartamata gal a an nun meta meas dienutaa ribuja mesta as eiva naivei maja veimatėja.

TĄ ĮRAŠĄ SUPRANTU ŠIAIP:

Esu vaikas Araciras, Aro sūnus. Dė (jau) baltą namuką (šventovę) Asritai. Bumavato vieton Ažarynų Abumatą padėjau. Kartamatą Galaan (Galadan) (pradėjau). Šiuo metu mano diena (valdžia) (iki) ribų miesto Eiva (žygūnas) mirčiai namelį (kapus) padarė.

Beveik visų įrašo žodžių sąskambis yra labai artimas mūsų kalbai. Net ir be žodyno galima juos suprasti. O, visdėlto, mus skiria nuo Karkar piliės mūšio daugiau negu 2.800 metų.

Kun. Dr. K.A. Matulaitis

Laisvoji tribūna

ĮSIKŪRIMAS

Mūsų globėjai, atsivežę mus į Angliją, davė mums darbo žemės ūkyje, anglių kasyklose, sunkioje pramonėje, laiko mus jau „įkurdindais". Tuo tarpu mes, lietuviai, įkurdinimą suprantame visiškai kitaip. Mes skaitome šiaip taip, gal ir laikinai įsikūrusį tik tokį, kuris turi įsigijęs bet kokią nuosavybę, iš kurios gali savarankiškai su šeima pragyventi. Neturint nuosavybės, mūsų rytojus nėra saugus, nei nedarbo atveju, nei ligos, nei senatvės.

Penkeris metus išgyvenę Anglijoje, jau ne vienas turime susitaupę po šimtą kitą svarų. Šitos sutaupos, kaip tik ir įgalina mums imtis savarankiško darbo, savarankiško kūrimosi, o nelaikyti jų kojinėse ar bankuose, kur mūsų sutaupomis naudojasi kiti, mums, tu sutaupų savininkams, nemokėdami procentų. Suprantama, kad mūsų visų tikslas grįžti Lietuvon ir ten kurtis, bet kol Lietuva bus laisva, mes neturėtume sėdėti rankas sudėję, bet vietoje kurtis, o valandai išmušus galėtume grįžti, parduodami savo turtą — nuosavybę, arba ją parsigabendami tėvynėn.

Tie, kurie turime mažiau sutaupų, imkimės kooperatyvų sistemos, didesnėje ar mažesnėje kolonijoje. Mes matome, kaip gerai verčiasi anglų kooperatyvai. Kodėl mums nepasinaudoti tuo pačiu. Nenorėkime, kad jau pradžioje įsteigti kooperatyvai neštų didelius pelnus. Jei toks kooperatyvas pradžioje šiaip taip išsilaikytų, jei jame gautų vienas kitas prityręs mūsų tautietis darbo, jau gerai. Didesnėse kolonijose įsteigus kooperatyvą lietuviai turėtų geriau rūpintis ir lietuviškais reikalais. Tokiam reikalui didelių kapitalų nereikia. Reikia tik organizuotumo ir darbo, reikia susirasti atitinkamos patalpos ir leidimas, kurio gavimas, atrodo, didelių sunkumų nebesudarytų. Tokio kooperatyvo nario mokestis turėtų būti labai nedidelis, kad jame galėtų dalyvauti ir tie, kurie neturi stambesnio kapitalo.

Pramonei reikalinga didesnio kapitalo. Tačiau niekas mums nedraudžia imtis steigti mažas dirbtuvėles, auto remonto, stalių, siuvyklų, skalbyklų, saldainių dirbtuvėlių, gazuoto vandens, lentpiuvių ir t.t. Tokioms dirbtuvėlėms pradinio kapitalo užtenka 4—5 tūkstančių svarų, kuriuos keli susitaupę asmenys galėtų sudėti ir, suprantama, patys jose turėtų darbo. Turint galvoje lietuvišką darbštumą, neabejotina, kad tokios dirbtuvėlės duotų pelno ir gražesnę ateitį. Nevisi tie, kurie turi sutaupų, gali sugebėti kurti tokias įmonėles, todėl jems tektų kviesti talkon tuos, kurie turi patyrimo organizuoti tokias dirbtuvėles.

Nevertėtų pamiršti mums visiems žinomo ir žemės ūkio. Kai kas tvirtina, kad įsikūrimui žemės ūkyje reikia labai didelio kapitalo. Tokie tvirtintojai pataria kurtis geriau Kanadoje, nes ten žemė pigesnė. Tiesa, žemė Kanadoje pigesnė, bet ir žemės ūkio produktai nepalyginamai pigesni Kanadoje, negu šitame krašte. Tuo tarpu, kai žemės ūkiui reikalingi padargai pigesni šitame krašte, negu Kanadoje. Nuodugniai patyrinėjus, atrodo, kad Anglijoje žymiai geriau kurtis žemės ūkyje, negu peršamoje Kanadoje.

Būkime mažažemiais, bet nenorėkime iš karto dvarų Pirkime po kelis akrus. Vieno akro žemės kaina — apie 80 svarų. Pradžioje, pvz., pirkime 8 akrus. Tiek žemės nusipirkti užtenka turėti 320 sv. Antroji dalis yra duodama ilgam išsimokėjimui. Jei šitoki žemės plotelį apsodinsime tik bulvėmis, tai iš kiekvieno akro, nors ir blogas derlius būtų, — gausime 150 centnerių. Parduodant pigiai — po 10 šil. centnerį — gausime 600 svarų. Atseit, tiek, kiek fabrike neįveikiame uždirbti. 8 akrų ūkelyje galime išlaikyti 4 karves, arba keturis šimtus vištų. Toks ūkis neša dar didesnį pelną, negu bulvių laukas. Turint šešis — aštuonis šimtus svarų, tokį ūkelį jau galima lengvai įsigyti. Tačiau dar geriau, jei susidėję pirksime didesnį ūkį ir vėliau žemę išsidalinsime, nes didesni ūkiai žymiai pigesni ir jų daug daugiau parduodama. Kas tuo domisi, gali nusipirkti „Farmers weekly" laikraštį, kur yra parduodamų ūkių skelbimai ir kainos.

Būtų labai verta, jei mūsų prekybininkai, pramoninkai ir ūkio žinovai plačiau šiuo reikalu pasisakytų. Daugelis skaitytojų būtų dėkingi jiems, jei šį klausimą plačiau ir išsamiau išdiskutuotų.

K. Kudla

NUOVOKOS STOKA

Jau visą mėnesį nieztėjo liežuvį, bet nieko nesakiau nes nenorėjau mūsų „valdžiai" biznio pagadinti!... Turiu galvoje kalėdinius atvirukus. Nežinau kas yra jų piešėjas ir kas leidėjas, bet šiuos atvirukus galima įvertinti dviem žodžiais: brangus šlamštas! Dailininkas, atrodo, neblogas, bet jam trūko gerų norų, o leidėjui-lietuviškos nuovokos... Argi mes jau niekuo daugiau negalim pasigirti kaip bakuže, skurdžiu kaimeliu ir pan? Tokių atvirukų svetimšaliams siųsti negalima, nes gėda parodyti taip dailininko nuskurdintą Lietuvą... Tiesa, ir dailininkas ir rašytojai ir poetai kuo gražiausiai vaizduoja tą „samatoną bakužę" ir nori kitus įtikinti kaip ji yra *miela,* bet... patys joje, deja, neapsigyvena, o ieško mūrinio namuko su moderniškais įrengimais ir patogumais... Ar negalėjo dailininkas paimti centrine figūra pvz. Laisvės statulą, Karo muziejų, Gedimino pilį, ir pan., ir apipinti gražiais kalėdiniais simboliais? Tokie atvirukai būtų ne tik mieli mūsų dvasiai, bet ir sukeltų estetinus jausmus svetimtaučiams. Vykę kalėdiniai atvirukai irgi galėtų ambasadoriauti.

Beto, atvirukai turi būti atspausdinti apie vidurvasarį, kad jau rudenį pasiektų visus skyrius. Dabar gi jie išeina į apyvartą kai... jau tautiečiai yra apsirūpinę gražensiais ir pigesniais angliškais. Vadinasi, ir biznieriškos nuovokos stoka.

K. Valteris

METUOSE DAUG POBUVIU IR PASILINKSMINIMU,
BET TIKRAS BALIUS TIK VIENAS -
SPAUDOS BALIUS
KURIS IVYKS LONDONE, SAUSIO 31 D., SESTADIENI.
LIETUVISKOS SPAUDOS REMEJAI, BENDRADARBIAI, SPAUDOS PLATINTOJAI KVIECIAMI JAME DALYVAUTI.

PASAULIO SPAUDOS PUSLAPIUOSE

Reikšmingas rusų emigrantų pasisakymas. Münchene leidžiamas rusų emigrantų laikraštis „Ruskaja Ideja", krišcioniškosios visuomenės minties organas, įsidėjo būdingą A. Michailowskio straipsnį, pavadintą „Mes ir pabaltiečiai". Michailovskis yra vienas iš žymiausių Melgunovo grupės veikėjų. Melgunovas yra Münchene sudaryto antibolševikinio koordinacinio centro pirmininkas. Minimajame pasisakyme rašoma:

Šios dienos idejos gali rytdieną pavirsti politine realybe. Dėl to nėra nieko nuostabaus, kad trijų „mažų" Baltijos kraštu — estų, latvių ir lietuvių emigrantų-sluogsniai be galo jautriai reaguoja į viską, kas rusų emigrantų spaudos puslapiuose rašoma apie Pabaltijo ateitį. Kaip vienas labai protingas ir kultūringas estas pažymėjo, Pabaltijo tautų nuolatinė padėtis — „kiškelio", drebančio iš baimės nuo tiesioginės kaimynystės su tuo „milžinu drambliu"; ar tas dramblys bus raudonas, ar baltas, vis tiek „kiškeliui" gresia pavojus būti sutrintam — „kad ir atsitiktinai".

Už raudoną „dramblį" aš, žinoma, atsakyti negaliu: jis tikrai prilklauso prie tų padarų, kurie „visus spaudžia". Bet apie neraudoną dramblį, arba bent kiek tuo vardu suprantama Rusija, šį tą galima ir reikalinga pasakyti, ypač kad tai, kas liečia Pabaltijo tautas, rusų emigrantų politinė mintis yra visiškai vienoda. **Plačių plaćiausioms rusų emigracijos masėms Estija, Lietuva ir Latvija — yra nepriklausomos ir suverenines valstybės, dabartiniu metu pavergtos komunistų.** Sovietų iscenizuotas „plebiscitas" apie „savanorišką įsijungimą" į SSSR yra grubi falsifikacija laisvo apsisprendimo, kuris neturi jokios juridinės reikšmės. Estija, Latvija ir Lietuva — komunistinės agresijos aukos. Jų išlaisvinimas nuo komunistų diktatūros turi turėti, kaip betarpišką išvadą, jų suverenumo atstatymą. Ateities santykiai tarp laisvosios Rusijos ir Pabaltijo valstybių mums atrodo kaip tarptautiniai santykiai, kurie tvarkomi sutartimis tarp lygiateisių suvereninių partnerių. **Šia prasme, kartoju, visa rusų demokratinė emigraciją laikosi visiškai vieningos nuomonės. Dar daugiau: visa rusų karinės emigracija yra visai to paties nusistatymo.** Pavieniai asmenys sudaro išimtį, ir jie jokios realės vertės neturi ir, be abejojimo, neturės.

Mes, rusai, su nė kiek nemažesniu rūpesčiu, kaip ir pabaltiečiai, stebim politinę prievartą, rusifikaciją, kurią komunistai varo Estijoje, Latvijoje ir Lietuvoje, stengdamiesi tuos kraštus susovietinti. Komunistinis imperializmas visiškai sąmoningai veikia čia kaip „rusiškas" imperializmas, kuris stengiasi nukreipti tautų neapykantą ne prieš komunizmą, bet prieš Rusiją ir prieš visa, kas rusiška. Tuo pat laiku jis planingai ir sąmoningai naikina estų, latvių ir lietuvių tautas, kaip tokias. Tas viskas — tikri ir akivaizdūs faktai. Bet už tuos veiksmus nei rusų tauta, nei ateities laisvoji Rusija nėra atsakingos. Rusų antikomunistinė emigracija sieka išlaisvinti visas tautas, kurios yra komunistų diktatūros pavergtos. Kol kas tai padaryti dar ne per vėlu.

Būtų be galo pageidaujama, kad atsakingi politiniai baltų emigraciniai sluogsniai suprastų, kad jų tautoms iš Rusijos joks pavojus negresia. Mirtingą pavojų joms, kaip ir rusų tautai, sudaro komunizmas. Prieš jį reikalinga sudaryti vieningą frontą, visuomet turint galvoje, kad komunistų strategai nesigailės pastangų tam, kad antikomunistinės kovos smaigalys būtų nukreiptas prieš Rusiją, nes tik tokiu atveju, kai įvyks ginkluotas susirėmimas, Sovietų valdžia turės šansą išsigelbėti.

Lietuva brazilų spaudoje. Lietuvos atstovas Brazilijoje ir Europos Laisvės Administracinės Tarybos narys min. Meieris suorganizavo lietuvių ir Lietuvos bičiulių būrelį, kurio pareiga pateikti straipsnių brazilų spaudai ir nušviesti mūsų pavergtos tėvynės būklę bei lietuvių tautos kovą dėl laisvės. Pirmasis straipsnis, kurį parašė didelė Lietuvos bičiulė Rachel Portela Audenis, buvo išspaudintas plačiausiai skaitomame Rio de Janeiro dienrašty „O Jornal" 1952 m. gruodžio m. 21 d.

„Niekuomet nebuvo tiek išryškėjusi lietuvių tautos vertė, — pradeda savo straipsnį poetė Portela, — kaip šiuo metu. Jos vertė nematuojama įvairumu karinių pabūklų, taip mėgiamų šiandieną, ne išradimų rekordais, ne iškasamų mineralinių turtų gausumu, ne stipria karjuomene — nieko to vargšė ir užmiršta Lietuva neturi, bet dėl vieno lobio, kuris yra visų kilniausias, dėl jėgos, kuri yra visų atspariausia, — tai Tėvynės meilės ir sąmoningos kovos prieš komunizmą. Ši jėga jungia visus lietuvius, kad ir kur jie bebūtų: ar priešų mindžiojamoj tėvynėj, ar išblaškytus po platųjį pasaulį, ar Lietuvos miškų priglaustus bevardžius, kuklius partizanus, — jungia į vienetą, kuris savo galia ir ryžtingumu nustelbia visus priešo ginklus, nutylančius prieš šios tautos drąsą, didvyriškumą ir kančią.

Rusų budelių persekiojami, kankinami ir deginami lietuviai daužo mirtimi dvokiančių požeminių kalėjimų grotas, lieja savo kraują, jie — tie nežinomi kareiviai — kovoja ligi mirties ir be skundų ir aimanų kenčia, nelyginant cezarių laikais kriščionybės pirmieji apaštalai.

Kada 2-jo pasaulinio karo metu Lietuva kartu su kitomis Europos valstybėmis buvo užlieta mižiniškos priešų grūtjes ir prasidėjo sistematingas lietuvių tautos naikinimas, jos kentėjimai ir aukos, jos didvyriškumas kovoje prieš biaurius skerdikus jungė ją su kitomis panašaus likimo tautomis. Šiandien ji yra nežinomoji Kankinė, paprastas skaitmuo aukų skaičiuje.

Pasibaigė karas, nurimo kariuomenės, nutilo tankų ir lėktuvų burzgesys, tačiau **lietuviui karas nesibaiga, beviltiška kova tesiasi ligi mirties. Vienišas, užmirštas lietuvis kovoja prieš komunizmą, vykdydamas savo kilnią pareigą šventai Tėvynei.**

Lietuva! Tu esi kaip krištolinis lašelis žemės pirvų ir pūvesių užteršto vandenyno viduryje, milžiniškų bangų blaškomas ir skandinamas, tačiau nenugalimas.

Žinok, Lietuva, jei karo draskoma tu buvai mažytė ir nežinoma, tai Istorijos Teisme tu būsi laisvės ir kovos milžinas".

Blaivus lenko balsas. Paryžiuj leidžiamas lenkų kultūros žurnalas „kultūra" lapkričio mėn. numeryje, tame pačiame, kuriame buvo atspausdinti kelių lietuvių poetų ellėraščių vertimai į lenkų k., įsidėjo įsidėmėtiną lenkų kun. J. Z. Majevskio iš Pretorijos (Pietų Afrikoje) laišką, kuriame jis pastebi, kad **lenkai per daug nori svetimų žemių — ne tik naujųjų sričių ligi Oderio ir Neisės vakaruose, bet ir turėtų žemių rytuose su Vilniui ir Lvovu.** Lenkai neužmiršta net ir Rytprūsių su Karaliaučium, tebegalvodami 19 a. sąvokomis apie Rzeczpospolitą, kuri jiems reiškusi Lenkiją, Lietuvą ir Rusiją kartu, ukrainečiai Lvovo, nei gudai savo Nei lietuviai išsižadės Vilniaus, nei žemių, ir kol Lenkija reikš į tas sritis savo pretenzijas, tarp tautų sugyvenimo nebus, samprotauja laiško autorius. Tokį pasisakymą galima tik pasveikinti. Būdinga, kad jų vis gausėja.

NENUGALIMAS KALNAS

Paskutiniją 1952 m. dieną grįžo Ženevon lėktuvu visi 7 Himalajos ekspedicijos dalyviai. Jie buvo sveiki: tik saulės įdegintuose bronziniuose veiduose atsispindėjo didelis nuovargis.

Įvykusioje spaudos konferencijoje, kurioje dalyvavo ir pirmosios švaicarų Himalajos ekspedicijos, įvykusios 1952 m. pavasari, keli nariai, buvo galima kiek daugiau patirti apie pačią ekspediciją. Ši, pastaroji, ekspedicija pasižymėjo gera organizacija. Pakeliui į Everestą buvo įrengtos 8 stovyklos, kurių pirmoji 5250 m. ir paskutinioji 7880 m. augštyje. 250 nešikų gabeno naistą nuo žemumos iki bazinės stovyklos. Ekspedicija kaštovusi 312.000 šv. fr. Jos metu žuvę 3 asmenys iš pasamdytųjų pagelbininkų.

Keliems ekspedicijos nariams pavyko pasiekti 8100 m. augštį (ankstyvesnės spaudos žinios apie pasiektą augstį nebuvo tikslios). Tuo tarpu pirmoji ekspedicija buvo užlipusi iki 8600 m. Abiejų ekspedicijų dalyviai mano, jog daugiausia šansų pasiekti augščiausio pasauly kalno viršūnę yra prieš monsuma (Monsun), o ne po jo. Po monsumo dienos labai trumpos, ir ekspedicijai teko iki 17 val. gulėti sniege ir laukti dienos šviesos. Be to, šaltis siekiąs iki 40 C, ir 60-80 km. stiprumo vėjas, nuolat keičiąs kryptį, be galo apsunkino jau ir taip lėtą lipimą. Oro klausimas taip pat sunkiai išsprendžiamas. Nors deguonies danga, supanti žemę, yra net 10 kart augštesnė už augščiausius žemės kalnus, tačiau 8000 m. augštumoje oras yra jau tiek skystas, jog jis tesudaro 2/6 žemumos oro. 5500 m. augštumoje žmogus įkvėpia tik pusę to, ką lygumose. Dėlto ir žmonės ten galį tik lėtai judėti. R. Dittert, pirmosios ekspedicijos narys, užtrūko 2.5 val., iki apsiavė batus. O R. Lambert su savo sherpa Tensing per 5 val. užlipo tik 200 m.

Doguonies aparatai pasirodė labai pravartūs 7000-8000 m. augštumoje. Bet dar didesniame augštyje susiduriama su transporto sunkumais.

Prancūzų Himalajos ekspediciją 1950 m. lydėjęs gydytojas yra patiekęs įdomių duomenų apie žmogaus organizmo reagavimą į augštumų klimatą.

Ilgesnį laiką pabuvus augštuose kalnuose, pasikeičia žmogaus išorė. Jau minėtas deguonies trūkumas, kurs iššaukia raudonų kraujo kūneliu kvantitatyvinį padidėjimą, didelis šaltis ir kaitri saulė veikia į organizmą. Pradžioje ima reikštis didelis galvos skaudėjimas. Vėliau prisideda nemiga ir nenoras valgyti. Tik skystas maistas buvo dar imamas ir tai daugiausia saldūs dalykai. Dėlto kiekvienas dalyvis, grįžęs į žemumą, buvo praradęs 12-15 kg. svorio. Ne tik virškinimo organai neigiamai reaguoja dėl deguonies stokos, bet ir nervų sistema. Pasirodė dideli nuovargio ženklai, sumažėjo atydumas ir energija. Yra didelis pavojus būt pagaupsakomai didelis laimės jausmas, tam euforijos (Euphorie). Tai nea- 1952 m. geguzės mėn. 28 d. pirmosios švaicarų ekspedicijos nariai Lambert su savo palydovu Tensing būtų, galbūt, užlipę paskutinius 200 m. ir pasiekę Everest viršūnę, jei jų nebūtų apėmusi euforija, taip vadinama mirties euforija. Abu alpinistai jautėsi einą tarsi per vatą. Jie griebėsi atramos, kurios nebuvo, klaikiai juokėsi, pataikę į tuštumą, kurį reiškė pražūti. Jų žvilgsniai buvone beaiškūs. Jie buvo praradę galvojimą ir savo judėsių kontrolę. Tai buvo tarsi sapno būsena, besibaigianti alpinistų mirtimi. Jei Lambert su Tensing ir būtų užlipę į Everesto viršūnę, tai nulipti jie jau nebūt nulipę. Visa laimė, jog Lambert sukaupė reikiamą energiją grįžti atgal.

Taip ir liko Everesto kalno viršūnė neužkopta. Iš 14 Himalajos kalnų, siekiančių 8000 m., yra tik vienas nugalėtas. Bet tas žygis kainavo nušalusių kūno dalių amputaciją. Tai buvo Maurice Herzog, vadovaujama francūzų ekspedicija, kuriai, sutelkus didžiausias pastangas, pavyko pasiekti Anna Purna 8078 m. augščio viršūnę.

Nors jau daug alpinistų žuvo, bet tas faktas neatbaido drąsių vyrų nuo naujų bandymų. Kalnų augštumos traukia žmogų, iš is pasiryžęs užlipti į augščiausius kalnus ir nusileisti į tamsiaūsias jūrų gelmes žmogus, kaip žemės viešpats, nenurimsta, iki neužvaldo savo erdvingos karalystės. Šiai antrai švaicarų Himalajos ekspedicijai teko nusileisti neišsivaizduojamai didelėms sniego audroms. Jų vieton žengs šiais metais 7-toji vokiečių Himalajos ekspedicija, kaip apie tai „Der Spiegel" praneša. Garbė tiems, kurie nestovi vietoj, bet nuolat veržiasi pirmyn.

J. Medaitis

BRITŲ AVIACIJOS NAUJAS TRIUMFAS

Kūčių dieną pirmąjį skridimą atliko naujas britų bombonešis, kuris skrenda greičiau, gali pakilti augščiau, paimti daugiau krovinio ir nuskristi toliau, negu bet kuris kitas pasauly žinomas bombonešis.

Naujasis lėktuvas H. P. 80 yra sukonstruotas ir pagamintas Handley Page dirbtuvėse. Jį sukonstruavo 49 m. amžiaus Mr. Reginald Spencer Stafford vyriausias firmos konstruktorius.

Pilnų davinių apie lėktuvo detales nėra, bet iš fotografijų galima pastebėti šias naujoves: lėktuvo sparnas yra lenktas atgal nuolaikelti sparnai ir atgal palenkta uodega ir priekyje sparno įtaisyti elektronai.

Aprūpintas keturiais Sapphire sprausminiais motorais šis lėktuvas galės išvystyti 10 kartų didesnę jėgą už galingiausią praėjusio karo bombonešį ir skris 600 mylių per valandą greičiu.

Triesto ateitis.

Manoma, kad atvykus į Londoną maršalui Tito bus pasiūlyta padalinti laisvąją Triesto zoną tarp Italijos ir Jugoslavijos. „A" zona būtų perduota Italijai, o „B" Jugoslavijai ir atitrauktos britų ir amerikiečių karjuomenės. Drauge norima įsteigti Trieste karinę bazę, kurią kontroliuotų Nato, bet ją aptarnautų Italijos ir Jugoslavijos karjuomenė.

IŠ MŪSŲ VEIKSNIŲ VEIKLOS

— Vokietijos koncleriui Adenaueriui jo 77 metų sukakties proga VLIKo pirmininkas M. Krupavičius ir Vykdomosios Tarybos pirmininkas K. Žalkauskas pasiuntė sveikinimo telegramą, linkėdami sėkmės atsakingame darbe, taip pat pareikšdami įsitikinimą, kad kaip Vokietijai pavyks vėl susijungti, taip ir Lietuvai išmuš laisvės valanda.

— Naujųjų Metų proga Vykd. Tarybos pirmininkas K. Žalkauskas su Diplom. Šefu S. Lozoraičiu ir Lietuvos atstovais užsieny pasikeitė šventiniais linkėjimais. Buvo pareikštas noras ir viltis, jog bendradarbiavimas tarp VLIKo ir Lietuvos Diplomatinės Tarnybos bus sklandus ir veiksmingas, kaip to reikalauja Lietuvos interesai.

Be to, VT pirmininkas, kaip Lietuvybei Išlaikyti Tarnybos valdytojas, pasiuntė sveikinimus su šventiniais linkėjimais visoms PLB kraštų valdyboms ir LOKams.

* * *

— Dėl neteisingų Višinskio tvirtinimų esą Pabaltijo tautos pačios įsijungusios į Sov. Sąjungą, Jungtinėms Tautoms iš Europos protestus pasiuntė VLIKas ir Latvijos Atnaujinimo Centralinis Komitetas Europoje VLIKo protestą ir reikalavimą vad. „Taikos kongresui Vienoje", kad padarytų intervenciją, jog Sovietai pasitrauktų iš okupuotos Lietuvos, atžymėjo užsienio spauda, pvz., šveicarų nepriklausomas dienraštis „Die Tat" Nr. 350/1952 (1952. XII.24). Įsidėjo visą iš Informacijos Tarnybos gautąjį tuo reikalu pranešimo tekstą.

Lietuva, Latvija ir Estija buvo bolševikų pagrobtos nepaisant sudarytų nepuolimo sutarčių kurių prieduose buvo aiškiai nustatyta pati agresijos sąvoka. Per diskusijas Jungtinėse Tautose Lietuvos likimą priminė JAV atstovai Maktos ir senat. Green, D. Britanijos atstovas Fitzmaurice, Švedijos atstovas Petren, Olandijos atstovas Dr. Roling ir kt. Agresijos klausimą toliau studijuoja spec. komitetas. Lietuvos likimas buvo minimas ir kitose komisijose. Vargingą Lietuvos ūkinę padėtį iš ekonominės pusės nušvietė JAV atstovas I. Lubinas.

* * *

— Min. J. Savickis palaidotas gruodžio 27 d. Roquebrune kapinėse, Pietų Prancūzijoje. VLIKui ir Vykdomajai Tarybai atstovavo A. Liutkus, buvo Lietuvos Užs. Reikalų Ministerijos bendradarbis, kuris VLIKo ir VT vardu ant jo kapo uždėjo vainiką. Velionies mirtį ir nuopelnus lietuvių tautai gražiai atžymėjo radijai ir lietuvių spauda.

* * *

Dr. V. Karvelienė-Bakšytė, VLIKo ir VT nario Dr. P. Karvelio žmona, gruodžio 30 d. palaidota Strasburge Robertsau kapinėse. Laidotuvėse dalyvavo velionės šeimos nariai, artimieji ir būrelis Strasburgo lietuvių kolonijos, taip pat ilgą laiką Lietuvoje gyvenęs ir vėliau bolševikų Sibire iškankintas elzasietis t. Fengeris. Prie kapo pamokslą pasakė kun. J. Krivickas, o VLIKo, Vykdomosios Tarybos ir Raud. Kryžiaus vardu atsisveikino agr. T. Šidiškis, ateitininkų vardu — stud. Čeginskas.

* * *

— Tautos Fondo Atstovybės D. Britanijoje pirmininkas J. Vilčinskas Vykd. Tarybos pavedimu išsiuntinėjo jo parūpinto veikalo „The Tragedy of the Baltic States" po vieną egzempliorių britų vyriausybės nariams ir politikams. Veikalo autorius John Alexander Swettenham.

* * *

— VLIKo atstovas Koordinacinėje Komisijoje K. Bielinis ir Vykd. Taryba, susirūpinę informacinio darbo koordinavimu, šį klausimą bendrai svarstė su kitais įvairiuose kraštuose esančiais liet. veiksniais ir visuom. veikėjais ir paruošė tuo reikalu išsamų Koordinacinei Informacijos Komisijai pranešimą.

Dail. Kairys, gyvenas tropiniame krašte — Brazilijoje, piešia lietuviu apgyventų vietu peisažus ir savo darbus žada atsiusti į Chicaga būsimoms lietuvių meno parodoms.

STALINAS IR ŽYDAI

Po nemalonių ir skaudžių patyrimų pirmosios boševikų okupacijos metu lietuviai neturtų jausti ypatingų simpatijų žydams. Tačiau, lietuvių tauta, kaip viena daugiausiai kentėjusių tautų, visada giliai ir jautrai atjaučia kenčiantį ir neklausia, ar kenčiantysis buvo vakarykštis draugas, ar priešas. Tai gyvai liudija vokiečiu, atsidūrusių po šio karo Lietuvoje, pasakojimai. Kai Lietuvoje atsirado iškankinti ir alkani vokiečiu pabėgėliai ir belaisviai, lietuviai užmiršo jų elgesį pirmojo ir antrojo pasaulinio karo metu ir, rizikuodami savo saugumu, ištiesė jiems pagalbos ranką.

Tačiau lietuviai turi gera atminti ir dar šiandien nepamiršo kaip turtingi Lietuvos žydai, iš lietuviu prakaito susikrovę kapitalus, dar prieš komunistinę okupaciją, mokėjo stambias sumas MOPR ir slaptą laikė komunistu partijos nario liudijimus. Lietuviai dar ir dabar atsimena, kai okupavus Lietuva, žydai buvo pirmieji, kurie nuėjo su naujaisiais valdovais ir atsisėdo šiltose vietose. Lietuviai atsimena ir ilgai atsimins Didžiulio-Grosmano, Komodaitės, Zimano ir kitu ju sėbru vardus, nes jie yra sutepti nekaltu lietuviu krauju. Tačiau, kai vokiečiu geštapas po keletos mėn. ėmė žydus skersti, lietuviai greit pamiršo žydu padarytaią skriauda ir, kiek sąlygos leido, juos gelbėjo.!

Dabar vėl, kai mes girdime, kad buves žydu „Mėsijas" Juozapas Stalinas, nusuko nuo išrinktosios tautos nekaltuju krauju apšlakstyta veida, mes neturime širdyje kartėlio ir pagiežos, tik giliai užiaučiame žvius.

Nustebe sekėme Pragos tribunola ir jo pasekmes. Su dar didesniu nustebimu sutikome ir žinias apie naujus žydu kaltinimus pačioje Rusijoje. Niekas niekada netikėjo Tasso Komunikatui, ryšium su Ždanovo mirtimi. Visi jautė, kad buvo ne taip, kaip „Pravda" rašė. Tada nesunku buve patikrinti. Tai juk ne Katyne išžudyti lenkai, ar priverčiamųjų stovyklų nukankintieji, kurių nei tikslios mirimo datos, nei mirties apystovos tiksliai nežinomos. Tai juk Stalino dešinioji rnaka, pasižymėjęs Leningrado gynėjas. Tada jis buvo miręs naturalia mirtimi. Staiga po keletos metų, kai jau nėra jokios galimybės patikrinti mirties priežasties, NKVD sužino, kad jis žydų nužudytas pagal imperialistų reikalavimus. Gėda Berijai ir jo samdiniams, kad tie, kurie skelbiasi sužiną net slapčiausias eilinio piliečio mintis, nesugebėjo laiku išalškinti tokio svarbaus dalyko.

Mum tas reikalas atrodo tiek kitaip. Iš patyrimo žinome, kad nėra jokio didesnio skirtumo tarp rudųjų ir raudonųjų žudikų. Gal tik smulkūs skirtumėliai metodikoje. Jie naudojo tą patį kirsinimo ir neramumų kėlimo metodą, nes žinojo, kad geriausiai sekasi žvejoti drumstame vandenyje.

Tad ir į dabartinę antisemitizmo bangą mes žiūrime, kaip siekiančią šių tikslų: pataikauti vokiečiams, patraukiant į savo pusę naujuosius nacius, nes jų pagalba tikimasi atsiekti daugiau, kaip pačių Vokietijos komunistų, sudrumsti sunkią atmosferą pačioje Rusijoje, kad ateityje pasitaikysiancios negerovės galetų būti suverčiamos žydams ir patraukti arabų tautas, susilpninti vakariečių pozicijas artimuose Rytuose.

Mes neabejojame, kad Stalinas siekdamas šių tikslų paaukos keliasdešimt ar kelis šimtus žydų, tik neaišku ką jis darys su savo uošviu Kaganovičium ir savo žmona taip pat žyde.

L. Dalius

Norėtų „tėvelis" Stalinas pamatyti, kaip du didieji tariasi Amerikoje...

DBLS SPAUDOS PLATINTOJAI

1. Daunoraitė, 49, Thornton Ave, Turnham Green, London, W.4.
2. T. Vidugiris, 43, Holland Park, London, W.11.
3. J. Šukaitis, USC Hostel, Buckminster, Grantham, Lincs.
4. K. Voveraitis, Grenville Private Hostel, 47, Portland Str., Leamington Spa, Warwicks.
5. J. Banys, 74, Bromwich Str., Bolton, Lancs.
6. A. Stakėnas, 16, Chester Str., Coventry.
7. P. Dromantas, 4, Bamford Rd., Pen Fields, Wolverhampton.
8. F. Levinskas, 39, Howard Str., Derby.
9. J. Bružinskas, Charlesworth Grove, Pellon, Halifax.
10. B. Šimenas, 87, Gathorne Terr., Leeds, 8.
11. P. Grigaliūnas, 9, Laisteridge Lane Listerhills, Bradford, Yorks.
12. St. Kasparas, 24, Elm Ave, Nottingham.
13. A. Gerdžiūnas, 6, Beechey Str., Oldham, Lancs.
14. Lekešys, 25, Town End, Holmfirth, Nr. Huddersfield, Yorks.
15. A. Bruzgys, Scotia South Miners Hostel, Newton Rd., Lowton, Nr. Warrington, Lancs.

St. Malkauskas, gyv. Aschurch, paieško p. Gabrėno.

KNYGOS IR PERIODIKA

KALENDORIAUS REIKALU

„Bendrijos" leidžiamas kišeninis kalendorius dėl techniškų kliūčių šeisiąs po trijų savaičių. Visiems, kurie jo yra prašę, šis kalendorius bus pasiųstas, kai tik administracija jį gaus.

Be DLBS platinamų knygų, pas D. Daunoraitę galima guti šias vertingas lietuvių knygas:

Pažeraitės NUSIDĖJĖLĖ — 8šl.

J. Savickio ŠVĖNTOJI LIETUVA — 23 šl.

R. Spalio BERNIUKO NUOTYKIAI — 40 šl.

Prof. M. Biržiškos LIET. TAUTOS KELIAS — 21 šl.

R. Spalio DIDŽIOSIOS ATGAILOS — 25 šl.

Petruičio KAIP JIE MUS SUŠAUDĖ — 9 šl.

Be to, įmokėję 40 šl., bus įrašyti į KUDIRKOS RAŠTŲ garbės prenumeratorius, kurie bus išleisti vienoje knygoje, kietuose, drobės apdaruose. Atspausdinus, ši knyga kaštuos žymiai brangiau.

Priimama DIRVOS, LIETUVIŲ DIENŲ, TĖVIŠKĖS ŽIBURIŲ, AUSTRALIJOS LIETUVIO ir kit. periodinės spaudos prenumerata.

Paina 22

Dar kelias dienas galima užsakyti LIETUVIŲ ENCIKLOPEDIJĄ

Rašyti: Dainora Daunoraitė, 49, Thornton Ave., London, W.4.

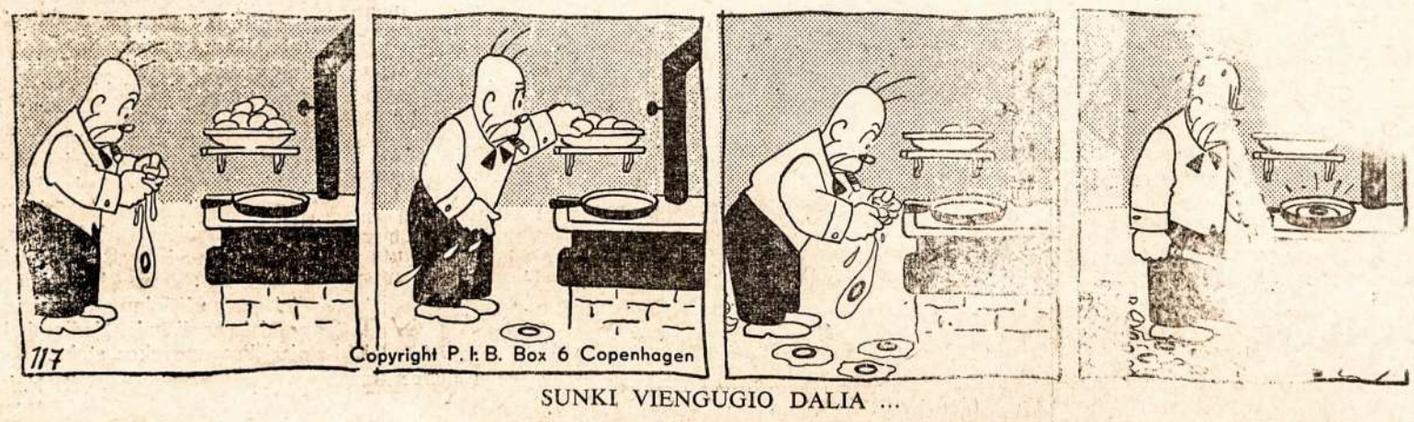

SUNKI VIENGUGIO DALIA ...

Britanijos LIETUVIS
EUROPOS LIETUVIŲ SAVAITRAŠTIS

THE LITHUANIAN WEEKLY

Leidzia — DBLS Centro Valdyba su Europos Lietuviu Bendruomenemis, kurias atstovauja: Pr. Zunde — Vokietija, J. Masiulis — Prancuzija, J. Dedinas — Belgija, J. Stonkus — Sveicarija, J. Lingis — Svedija, S. Lozoraitis (jun.) — Italija, A. Galkus — Olandija, S. Slesinskas — Danija ir A. Glionertas — Austrija.

Red. **Br. Daunoras.** Redakcijos ir Administracijos adresas: 43, Holland Park, London, W.11. Telf. PARk 9699.

Redakcija rastus taiso ir trumpina savo nuoziura.

Prenumeratos kaina: metams — 35 sl., 6 men. — 20 sl., 3 men. — 12 sl.
Uzsienyje metams — 6 doleriai.

Skelbimai: spaudos eilute arba jos vieta — 1 sl.

Adreso pakeitimas — 1 sl. Paskiras numeris — 1 sl.

Spausdina NIDOS spaustuve, 3, Southern Row, London, W.10

Printed by Lithuanian House, Ltd., 43, Holland Park, London, W.11.